...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№70 (7978)
МАРТЫН 22
ЧЕТВЕРГ
1956 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Нютагай Соведүүдэй үүргые эрид дээшэлүүлхэ

...оммунистическэ байгуулалтын ...уехэ зорилгонууд ажалшадай ...ён байгуулхы эдэбхи үүсхэлые ...шадань дэбжээхые, гүрэнөө хү-...эрилхэ хэрэгтэ, гүрэнэй эмхид-...-ажахын бүхы ябуулгада үргэн ...тэ зоной бүри олоороо хабаадал-...г болохые эринэ гэжэ КПСС-...ЦК-гэй тоосоото элидхэл тушаа ...тиин XX съездын баталан аба-...резолюци соо хэлэгдэнэ.

...нэ эрилтые бодото дээрэнь дүүр-...ын тула бүхы нютагай болон дээ-...советскэ органуудай ажал хүдэл-...иие һайжаруулха, ажалшан нии-...эй тэдэнэй холбоо барисаае улам ...н батадхаха хэрэгтэй.

...мхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие ...бхитэйгээр ябуулдаг, ажалшад-...нягта холбоо барисаатайгаар ...лладаг нютагай Соведүүд манай ...публикада олон. Хүдэлмэреэ мү-...эй үеын эрилтын ёһоор шэнэд-...табиһан сомоной Соведүүд һара ...алгадгүй сесси зарлажа, сомон ...орхи ажахын болон культурна ...гуулалтын шухала асуудалнуу-...зүбшэн хэлсэдэг, баталан аба-...шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ...наар эмхидхэдэг байна. Тиимэ ...рэһээ тэндэхи депутат бүхэн даа-...байһан ажал хүдэлмэри дээрээ ...үү ябажа, бусадта эрхим хүдэл-...иин үльгэр жэшээ харуулхаһаа ...на, депутадайнгаа уялгануудые ...н сэхээр дүүргэдэг, хүн зоной ...да эмхидхэлэй хүдэлмэри эдэб-...эйгээр ябуулдаг байха юм. Һун-...шадайнгаа үмэнэ депутадуудай ...сожо байха тухай Конституцяар ...гоогдоһон ёһо гуримые депутадуу-...нь наринаар сахидаг.

...есси дээрэ табижа хэлсэхэ гол ...ала асуудалнуудые саг үргэл-...нь комиссинууд уридшалан һайса ...гажа үзэдэг, тобшо тодорхой ...жээ-ябуулгануудые хараалдаг ...тай. Тус хэмжээ-ябуулгануу-...Соведэй баталан абаһанай һүү-..., тэрэниие бодото дээрэнь бэе-...хын тула саг үргэлжын комис-...уд нютагай эдэбхитэдтэй хамта ...дхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг. ...элмэреэ иимээр табижа, депу-...дта түшэглэн, мүн үргэн нии-...арад зонтой нягта барисаатай ...даг сомсоведүүд колхоз, пред-...ти, эмхи зургаануудайнгаа ...л-ябуулгые бодотоор хүтэлбэ-...жэ, тэдээндэ туһалдаг байна.

...лэнгын аймагай Үбэр-Зөөхэйн ...ной Совет эмхидхэлэй-ниитын ...элмэриие нилээд һайжаруулба. ...нгаяа колхозой ниитын ажахые ...өөхэ асуудалда анхаралаа ...р табижа, шухала хэмжээнүү-...хаһа саг соонь абадаг байна. ...ай үбэлжэлгэ тухай асуудал ...шөөд, тэндэхи бэрхэшээлтэй бай-...ые хараадаа абажа, олон янзын ...жээнүүдые бэелүүлхэһээ гадна, ...епутат болон эрхим һайн хүнүү-...малажалда хододоо хүдэлхыень ...эһэн байгаа. Тэдэнэр мүнөө ...дөөрөө һайнаар ажаллажа, бу-...малшадта жэшээ харуулна.

...үн зоной дунда эмхидхэлэй хү-...мэри үргэнөөр ябуулжа, колхоз, ...С, предприятиин ажал-ябуулгада ...р нүлөөлдэг сомоной, сельскэ ...дүүд Тарбагатайн, Түнхэнэй, ...ын, Кабанскын, Курумканай бо-... бусад аймагуудташье бии.

Гэбэшье, мүнөө үеын эрилтые гүйсэд хангадаггүй, һула муугаар хүдэлдэг сомоной, сельскэ, поселково, городской болон аймагай Соведүүд республика соомнай үшөөл олон байна. **«Соведүүдэй ажал-ябуулгада ехэхэн дутагдалнууд, заримдаа Советскэ Конституцяар хараалагдаһан нормонууд болон дүримүүдые огто сахидаггүй ябадал бии байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй»** гэжэ партиин XX съезддэ КПСС-эй ЦК-гэй тоосоото элидхэл соо заагдаһан байна. Эгээл иимэрхүү дутагдалнууд манай республикын нютагай олохон Соведүүдэй ажал-ябуулгада үзэгдэдэг.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтаһаа хойшо бүхэли жэл үнгэрбэ, теэд олон аймагуудта аймагай болон сомоной гүйсэдкомууд Соведэйнгээ үмэнэ, мүн депутадууд һунгагшадайнгаа үмэнэ нэгэшье удаа тоосоодүй байна. Жэшээлбэл, Ториин аймагай 8 сомоной Соведэй гүйсэдкомуудһаа оройдоо гурбаниинь сесси дээрэ тоосоогоо хэһэн, тиихэдэ аймсоведэй гүйсэдком нэгэшье удаа тоосоогүй байна. Олонхи депутадуудынь һунгагшадайнгаа урда мүн лэ тоосодоггүй. Эгээл иимэ дээрэһээ нютагай эндэхи Соведүүд, тэрэнэй гүйсэдкомууд аймаг, сомон доторхи колхоз, МТС болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ нүлөөлдэггүй шахуу.

Соведэй сессинүүд эндэ хаһа саг соогоо зарлагдадаггүй, ажахын болон культурна байгуулалтын шухала асуудалнууд сесси дээрэ тон үсөөн табигдадаг. Соведэй баталан абаһан шиидхэбэринүүд дары бэелүүлэгдэнэгүй. Энэ хэрэгтэ саг үргэлжын комиссинууд тон муугаар хабаадалсана. Имагтал советскэ хүдэлмэриин шэнэдхэн табигдаадүй, эндэхи советскэ органуудай һулаар хүдэлдэг дээрэһээ тус аймагай ажахын зарим һалбаринууд гээгдэлдэ оронхой. Мартын 10-най мэдээгээр республикын олон аймагуудта үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 300—400 литр һүнэй һаагдаад байхадань, Ториин аймаг оройдоо 140-өөд литр һү һааба. Соведүүд хаана өөһэдынгөө сессинүүдые саг болзор соонь зарланагүйб, эгээл тэндэл канцелярско-захиргаанай албан хойрог ёһоор хүтэлбэрилхэ заншал бии боложо, олониитэтэй тэдэнэй холбоонь алдагдадаг, ажалынь муудадаг гэжэ партиин XX съезд дээрэ тэмдэглэгдээшэ эгээл эндэ тудана.

Мүн тэрэшэлэн Заиграйн, Хориин, Бичурын аймагуудта Соведүүдэй хүдэлмэри тон һулаар табигданхай. Тиимэ дээрэһээ ажахын-политическэ удхашанартай олон хэмжээ-ябуулганууд эдэ аймагуудта хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ.

Соведүүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые дары усадхаха, һунгагшадтай тэдэнэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ, Конституцяар хараалагдаһан бүхы дүримүүдые наринаар сахиха эрилтэ партиин XX съездээр табигдаба.

Республикын нютагай Соведүүд партийна организациин хүтэлбэреэр КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые шударгыгаар бэелүүлэн, эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулха, үүргэ ба харюусалгаяа эрид дээшэлүүлхэ ёһотой.

Политическэ департаментын начальник г-н Макс ПТИПЬЕРТЭ

ТЕЛЕГРАММА

БЕРН

...ветскэ Социалистическэ Рес-...ликануудай Союзай ба Швей-...ска Конфедерациин хоорондо ...ломатическа харилсаанай һэр-...байгуулагдаһаар 10 жэлэй ой ...энтэй дашарамдуулан, эб най-...далда дуратай швейцарска арад-...амгалан тайбанаар ажаһуухыень, ...баран бадархыень, Танда өөр-...най зол жаргалые тон ехээр хү-...э байһан хүсэлыемни господин Федеральна советник тогтоон абыт.

Манай оронуудай арадуудай аша туһын тулада Советскэ Союзай ба Швейцариин хоорондохи хани һайн харилсаан саашадаа хүгжэн бэхижэхэ байха гэжэ энээнтэй дашарамдуулан найданаб.

В. МОЛОТОВ, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр.

Москва
1956 оной мартын 17.

Дээдэ Тушаалта господин В. МОЛОТОВТО, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министртэ

ТЕЛЕГРАММА

МОСКВА

Намайе тон ехээр баярлуулһан ...телеграммынтнай түлөө господин ...нистр, Танда баясхалан хүргэнэб. ...федерациин ба Советскэ Союзай ...орондохи харилсаае арбан жэлэй ...а тээ һэргээн байгуулха золтой ...абди. Манай хоёр арадуудай ...жэ байһан эб найрамдалай аша ...а зорюулагдан энэ харилсаа-...саашадаа һайнаар хүгжэхыень хүсэжэ байһанаа өөрынгөө зүрһөө би элишэлэн мэдүүлнэб. Танай ороной һалбаран хүгжэхые, советскэ арадай ажана һайнаар ажаһуухые, Танда өөртэтнай зол жаргалые хүсэнэб.

Макс ПТИПЬЕР, Федеральна Соведэй политическэ департаментын Начальник.

Берн, 1956 оной мартын 19.

Н. А. Булганинтай Маршал Чжу Дэ уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшын Орлогшо Маршал Чжу Дэ 1956 оной мартын 20-до уулзаа.

Маршал Чжу Дэйн уулзахада Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Лю Сяо байлсаба.

Уулзалгада СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Н. Т. Федоренко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Протоколой начальник Е. А. Тарабрин байлсаа.

Н. А. Булганин Маршал Чжу Дэ хоёрой хоорондо хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

(ТАСС).

К. Е. Ворошиловтай Маршал Чжу Дэ уулзаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловтай Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшын Орлогшо Маршал Чжу Дэ мартын 20-до уулзаа. Маршал Чжу Дэйн уулзахада Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Лю Сяо байлсаа.

Уулзалгада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Н. Т. Федоренко болон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Протоколой Начальник Г. И. Фомин байлсаа.

К. Е. Ворошилов Маршал Чжу Дэ хоёрой хоорондо хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн болоо.

Н. А. Булганинтай Бирманскэ Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. Монг Он уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Бирманскэ Союзһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. Монг Он 1956 оной мартын 20-до уулзажа, Н. А. Булганинда Бирмын Премьер-Министр У Нугай эльгээһэн бэшэгые дамжуулан барюулба.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян Москваһаа мордобо

Пакистанай Республикын байгуулагдаһан ойтой дашарамдуулагдаһан һайндэртэ хабаадахын тулада Советскэ Правительствын тусхай түлөөлэгшэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян Пакистанай Правительствын уряалаар Карачи ошохоор, мартын 20-до Москваһаа мордобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов, СССР-һээ Пакистанда байдаг Посол И. Ф. Шпедько ба Посланник Ф. П. Доля гэгшэд Пакистан дотор А. И. Микоянтай ябалсаха байна.

Центральна аэродром дээрэ А. И. Микояниие СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, экономическа харилсаа холбооной хэрэгүүдые эрхилхэ Главна Управлениин начальник К. И. Коваль, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй МИД-эй Зүүн-Урда Азиин оронуудай таһагые даагша Б. М. Волков, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ Л. Ф. Теплов болон бусад мордохуулаа.

А. И. Микояниие Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посолнууд: Бирманскэ Союзай—Монг Он, Индиин Республикын—К. П. Ш. Менон, Афганистанай—Г. Я. Тарзи, Хитадай Арадай Республикын—Лю Сяо; Хэрэгүүдэй Саг зуурын Этигэмжэтэд: Пакистанай — Махмуд Ахмад, Вьетнамай Демократическа Республикын—То Куанг Дау, Монголой Арадай Республикын—Л. Тойбо болон дурсагдагша Посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд мүн мордохуулалсаа.

А. И. Микоян Афганистан, Инди, Бирма, Вьетнамай Демократическа Республика, Хитадай Арадай Республикада ба Монголой Арадай Республика дурсагдагша оронуудай правительствонуудай уряалаар мүн ошохо байна.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Советскэ хэблэлдэ энээнэй урда тээ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, СССР-эй Министрнүүдэй Совет дальневосточно лосось гэжэ загаһа үсхэбэрилхэ ба хамгаалха тухай асуудал хаража үзөөд, түрьһэлхын тулада гол мүрэнүүд тээшэ лососиин ошохо замдань тэрэниие гамгүйгөөр бариха ябадалые зогсоохо хэмжээ түргэнөөр абаха тушаа дурадхалнуудые бэлэдхэхэ заабариие СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерстводэ, бусад зохихо органуудта үгэһэн байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет бэлэдхэжэ табигдаһан дурадхалнуудые һаяхан хаража үзөөд, иимэ тогтоол баталан абаба:

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

Дальна Восточно СССР-эй территориальна уһантай ниилэһэн районуудта далайдахи лососиин запасые хамгаалха ба тэрээниие барилга гуримшуулха тухай

Научна болон олзоборилгын бии байгаа тоо мэдээнүүд хадаа Номгон океанай баруун хойто хубида лососиин хэды шэнээн бии байһаниие хараадаа огто абангүйгөөр, тэрэ загаһые хаа хамаагүйгөөр, улам ехэ хэмжээгээр барижа байһан ябадал олзоборилгын энэ үнэтэ загаһанай запасай усадхагдаха аюул тохёолдуулна гэжэ харуулна.

Түрьһэеэ хаяхаяа гол мүрэнүүдтэнь лососиин орожо үгсэдэг Охотско ба Камчатска эрьенүүд шадар лососиие хамгаалан үсхэбэрилхын тулада СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерствын талаар бэелүүлэгдэжэ байдаг үнэ ехэтэй хэмжээнүүд дээрэ дурсагдаһан эрхэ байдалда энэ загаһанай запасые хамгаалга хангажа шадахагүй байна.

Дальневосточно лосось барилга хадаа Советскэ Союзай Дальна Востогой хүн зоной, илангаяа охотско-камчатска эрье шадарай хүн зоной гол ажалынь болоно, тиин энэ загаһа хамгаалха, энээнэй ехэ ба тогтууритай запас хангаха зорилгоор ССР Союзай Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтооно:**

1. Хамаата оронуудтай зохихо хэлсээнэй баталагдаха хүрэтэр дальневосточно лосось гуримтайгаар бариха саг зуурын зононуудые Охотско далай дээрэ, мүн Беринговэ далайн баруун хубида ба СССР-эй территориальна уһантай ниилэһэн Номгон океанай уһанда доро заагдаһан координадуудые дамжан баруулжаа ба баруун хойшоо ошоһон условно хилые зубшуулан тогтоохо гэбэл: Беринговэ далайдахи Олюторско хошууһаа меридиан дамжан урагшалжа, хойто широтагай 48 градусай ба зүүн долготагай 170 градус 25 минутын точко хүрэтэр, тиигээд баруун урагшаа ошожо, Анучина аралай дэргэдэхи (Курильска Бага һужуур) СССР-эй территориальна уһанай хилые дабатар.

Лососиин түрьһэлхэеэ ошожо ябаһан үедэ эдэ зононуудта майн 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр тэрээниие барилга советскэ организацинууд болон граждануудта, мүн бусад гүрэнүүдэй организацинууд болон гражданинуудта хизаарлагдана.

2. 1956 оной загаһа барилгын сезон соо тус Тогтоолой 1-дэхи пункт дотор дурсагдаһан зононуудта дальневосточно лосось барилгые 500 мянган центнер (25 миллион шахуу хэһэг) хэмжээтэйгээр тогтоохо. Заагдаһан зононуудта имагта СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерствын загаһа барилгые хиналгын органуудай үгэһэн тусхай зүбшөөлөөр олзоборилго хэжэ болохо байна.

3. Энэ Тогтоолой 2-дохи пункт соо заагдаһан зононуудта загаһа барилга, хиналгые ба шалгалгые загаһа барилга, хиналгын органуудта даалгаха.

4. Энэ Тогтоол нэрлэгдэһэн зононуудта суднануудай сүлөөтэйгөөр ябалгада огто хамаархахагүй байна.

(ТАСС).

Норвежскэ олониитын ажал-ябуулагша пастор Рагнар Форбекктэ уласхоорондын Сталинска шан барюулагдаба

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шан норвежскэ элитэ ехэ, түрүү ажал-ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн пастор Рагнар Форбекктэ мартын 20-до Кремльдэ, Свердловско зал соо баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаба.

Барюулгын үедэ столицын олониитын түлөөлэгшэд, эб найрамдал хамгаалгын Советскэ комитедэй, советскэ эхэнэрнүүдэй Антифашистска комитедэй, советскэ залуушуулай Антифашистска комитедэй гэшүүд, культура ба искусствын ажал-ябуулагшад байлсаа. Суглаагшадай дунда мүн православна, лютеранска ба баптическа церковьнүүдэй элитэ ажал-ябуулагшад байлсаба.

Уласхоорондын Сталинска шангай комитедэй Түрүүлэгшэ академик Д. В. Скобельцын хүндэтэ шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан пастор Форбеккые халуунаар амаршалаа. Пастор Форбеккын бүхы наһан ба ажал-ябуулгань эб найрамдалай, гэгээрэл болбосоролой агуу ехэ хэрэгтэ — эрхэ сүлөөдэ дуратай хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ үнэтэй юумэндэ үнэн сэхээр алба хэлгын жэшээ болоно гэжэ академик Скобельцын тэмдэглээ.

Олониитын элитэ ажал-ябуулагша, эб найрамдалай түлөө эсэшэгүй тэмсэлшэ пастор Форбекк эб найрамдал хамгаалхые нэгэнтэ бэшэ, эрэлхэгээр уряалһан байна. Тэрэ хадаа атомна ба водородно зэбсэг хорихын түлөө, политическэ болон экономическа элдэб системэтэй оронуудай амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хамаата гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө эрид тэмсэдэг байна.

Пастор Рагнар Форбеккын Москва ерэһэн ба тэрээндэ эб найрамдалай уласхоорондын шан барюулһан ябадал хадаа норвежскэ болон советскэ арадуудай хоорондын хани харилсаае бэхижүүлгэдэ туһалха байха гэжэ этигэжэ байһанаа академик Скобельцын үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Удаань эб найрамдалай уласхоорондын Сталинска шангай лауреадай алтан медаль ба диплом Р. Форбекктэ барюулагдаа.

Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ комитедэй Түрүүлэгшын орлогшо З. А. Лебедева, крутицска ба коломенско митрополит Николай, СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад һарын обществонуудай Союзай Гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо П. Д. Диваков, евангельска христиан-баптистнуудай Бүхэсоюзна Соведэй генеральна секретарь А. В. Карев гэгшэд шагнагдагшые амаршалжа үгэ хэлээ.

Пастор Рагнар Форбекк харюугай үгэ хэлэхэ зуураа, тэрээндэ нэрэ хүндэ олгоһоной түлөө халуун баясхалан хүргэбэ. Бүхы хүн түрэлтэн нэгэ ехэ бүлэ гээшэ гэһэн суртал баримталан, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэ болоо һэм гэжэ тэрэ хэлэбэ. Пацифизм хадаа мүнөөнэй аюултай оршон байдалда эб найрамдалые аршалан хамгаалжа шадахагүй, гэжэ пастор Форбекк хэлэбэ. Тиимэһээ би Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведээр толгойлуулһан эб найрамдалай түлөө бүхэдэлхэйн шэнэ хүдэлөөнтэй бүхы сэдьхэлээрээ нэгэдэһэн байнаб.

Хэрбээ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэнэй өөрынгөө туһа нэмэриие оруулаа һаань, арадуудай зүрһөө айхабтар ехэ хүсэтэй хашалта хэгдэжэ, гүрэнэй нэгэшье ажал-ябуулагша, нэгэшье правительстводай эхилжэ шадахагүй байна.

Пастор Р. Форбекк эб найрамдалай ба бүхы арадуудай хоорондын хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл табяад, өөрынгөө үгые дүүргэбэ.

(ТАСС).

Маршал Чжу Дэ Эхэ орондоо бусахаар Москваһаа мордобо

Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшын Орлогшо Маршал Чжу Дэ ба тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд эхэ орондоо бусахаар мартын 20-до Москваһаа мордобо.

Хитадай Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Ярославска вокзал дээрэһээ маршал Чжу Дэе СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо Л. М. Каганович, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, СССР-эй Оборонын Министрын Нэгэдэхи Орлогшо, Соведэй Союзай Маршал И. С. Конев, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо Н. Т. Федоренко, ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников, СССР-эй МИД-эй Дальна Восточно таһагые даагша И. Ф. Курдюков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Протоколой Начальник Е. А. Тарабрин, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ Л. Ф. Теплов, Москва городой комендант генерал-майор И. Ф. Колесников, СССР-эй МИД-эй, СССР-эй Оборонын министерствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, советскэ болон хариин журналистнууд мордохуулба.

Маршал Чжу Дэе Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Лю Сяо, Посольствын хүдэлмэрилэгшэд мордохуулалсаа. Мүн тэрэшэлэн гадаадаһаа СССР-тэ байгаа хэдэ хэдэн Посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонор вокзал дээрэ байлсаба.

Маршал Чжу Дэе мордохуулха үедэ вокзалай дэргэдэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан, Хитадай Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

Москваһаа мордохынгоо урда тээ маршал Чжу Дэ микрофоной дэргэдэ үгэ хэлээ. Тэрэ иигэжэ хэлэһэн байна:

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Агууехэ Советскэ Союзда ерэһэн ба Советскэ Союзай Коммунистическэ Партиин агууехэ түүхэтэ удхашанартай XX съезддэ Хитадай Коммунистическэ Партиин ЦК-гэй даалгабаряар бусад нүхэдтэеэ хамта хабаадаһан ябадал хадаа намда туйлай ехэ баяр болоһон ба минии наһан соохи ехэ нэрэ хүндэ болоһон байна.

Мүнөө, Москваһаа мордохоёо байхадаа, тон хани халуунаар айлшалуулһанайтнай түлөө таанарта, советскэ арадта сэдьхэлэй гүнзэгы баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Һаяхан дүүрэһэн КПСС-эй XX съездын баталан абаһан тогтоол, нүхэр Хрущевой хэһэн КПСС-эй ЦК-гэй тоосоото элидхэл хадаа коммунизм байгуулхын түлөө советскэ арадай тэмсэлдэ туйлай ехэ удхашанартай байхаһаа гадна, социализм байгуулхын түлөө ахадүү оронуудай арадуудай тэмсэлэй хэрэгтэ, эб найрамдалай ба гэгээрэл болбосоролой түлөө бүхы оронуудай үргэн ниитэ арадуудай тэмсэлэй хэрэгтэ туйлай ехэ туһа нэмэри болохо байна.

КПСС-эй XX съездын һүүлээр би СССР-эй элдэб газар нютагуудаар ябааб. Тиихэдээ өөрынгөө Коммунистическэ Партиие тойрон нягтаар жагсаад, КПСС-эй XX съездын табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө туйлай ехэ эршэ зоригтойгоор советскэ арадай тэмсэжэ байхыень хараһан байнаб. Зохёон байгуулхы агууехэ хүсэндөө, өөрынгөө Коммунистическэ Партиин Ленинскэ Центральна Комитедэй аша үрэ ехэтэй хамтын хүтэлбэриин сэсэн мэргэн ба үнэн зүб байһанда этигэнхэй советскэ арад бүри ехэ эршэ зоригтойгоор, бүри ехэ хүсэ шадалтайгаар агууехэ үг зорилго тээшээ — коммунистическэ общество тээшэ урагшаа дабшажа ябана. Энэ замдаа советскэ арад шэнэ, бүри ехэ амжалтанууд тээшэ дабшажа, хүн түрэлтэнэй гэгээрэл болбосоролой хэрэгтэ бүри гайхамшагта ехэ туһа нэмэри хэхэ байха гэжэ этигэнэб.

Москвадашье, Советскэ Союзай бусад городуудташье, хаа хаанагүй ябахадаа хитад арадые советскэ арадай ахадүүгэй ёһоор хэмжээлэшэгүй ехээр хүндэлжэ байдагыень мэдэржэ ябааб. Энэ хадаа советскэ, хитад арадуудай хоорондын ахадүүгэй эбдэршэгүй хани холбооной хэлбэришэгүйгөөр хүгжэн бэхижэжэ байһые лаб батаар харуулна. Советскэ ба хитад арадуудай хоорондын энэ хани барисаан ба нягта жагсаал, мүн тэрэшэлэн эб найрамдалай, демократиин, социализмын хүсэнүүдэй хани барисаан ба нягта жагсаал хадаа эб найрамдалай, социализмын хэрэгэй илаха байһанай найдабари мүн.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Эндэһээ мордохоёо байхадаа, коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдээ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалгын хэрэгтэ бүри ехэ амжалта туйлахыетнай таанарта, советскэ арадта хүсэнэб.

Хитадай ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондын эбдэршэгүй нягта жагсаал ба харилсаа холбоон мандаха болтогой!

Советскэ Союзаар толгойлуулһан эб найрамдалай, демократиин, социализмын хүсэнүүдэй нягта жагсаал ба харилсаа холбоон мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

* * *

Маршал Чжу Дэ мордохуулагшадтай хани ёһоор гараа барилсана. Поезд ябажа эхилнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Протоколой Начальник Е. И. Фомин Маршал Чжу Дэе советско-монгольско хилэ хүрэтэр үдэшэхэеэ мордолсобо.

(ТАСС).

КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ АГУУЕХЭ ПРОГРАММА

Коммунизмын түлөө тэмсэлдээ парти болон советскэ арадай туйлаһан агууехэ илалтанууд КПСС-эй XX съезд дээрэ имагта хүсэтэйгөөр харуулагдаа. Тус съезд мүнөө үеын эгээн гайхамшагта ехэ событинуудай нэгэн мүн боложо түүхэдэ орохо байна.

Съезд мүнөө үеын үндэһэн шухала асуудалнуудай программна шиидхэбэринүүдээр партиие болон арадые зэбсэгжүүлээ, Советскэ Союз дотор коммунистическэ байгуулалтын саашанхи зорилгонуудые тодорхойлоо, уласхоорондын харилсаануудай саашадаа һайнаар хүгжэхэ харааннуудые заагаа. Ажахын болон культурна байгуулалтын зорилгонууд СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд соо хүсэдөөр, бүхы талаһаа тодорхойлогдонхой.

Хэрбээ социализм байгуулгын үедэ парти арадай ажахын хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые ээлжэлүүлэн—оронoo индустриализацилха, удаань хүдөө ажахые коллективизацилха мэтээр шиидхэдэг байгаа һаа, харин мүнөө туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэн, партимнай коммунистическэ байгуулалтын бүхы гол шухала зорилгонуудые **нэгэн доро** шиидхэнэ. Мүнөө үедэ советскэ обществын хүгжэлтын энэ ехэ удха шэнжэнь шэнэ табанжэлэй гол шухала зорилгонуудые тодорхойлолго дээрэһээ элитээр харагдана. Эдэ зорилгонууд хадаа хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, техническэ саг үргэлжын дэбжэлтэ ба ажалай бүтээсын ургалта туйлажа, саашадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түгэс ургалта хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид ехээр хүгжөөн дэбжээхэ, тэрэнэй үндэһөөр советскэ арадай материальна ажабайдалые ба культурна хэмжээе нилээд ехээр дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха шухала болоно.

Эдэ зорилгонууд хадаа коммунистическэ байгуулалтын эрилтэнүүдтэ тааруулан, арадай ажахые **бүхы талаарнь** хүгжөөхэ гэжэ хараална.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөлгын, бүхы арадай ажана байдалые һайжаруулгын ба ороной оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгын үндэһэн шухала арга хадаа хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөхэ ябадал болоно. Зургаадахи табанжэл соо промышленна продукциин ниитэ дээрээ тухайлхада 65 процент ургаха гэжэ хараалагдаад байхадань, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 70 процентээр ехэ болгогдохо, тиихэдэ хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээлгэ 60 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ хадаа ниитын бүхы үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй таһаршагүй холбоотой байха юм. Хүдөө ажахын гээгдэл, промышленностиин хүгжэлтын темпын, городой хүн зоной ургалтын, ниитэ арад зоной хэрэглэлэй ургалтын хэмжээн ба тарияа, мяха болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээнэй хоорондо тааралдалгүй зүйл болоһон ябадал хадаа манай обществын саашадаа хүгжэлтэдэ нилээд һаад хэһэн байха юм.

Парти хадаа хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэхи алдуу дутуунуудые ленинскэ сэхэ шууд ёһоор элирүүлжэ, хүдөө ажахые, нэн түрүүндэ тарияа үйлэдбэрилгые, мүн тэрэшэлэн малажалые нилээд түргэнөөр хүгжөөхэ шухала хэмжээнүүдые абаһан байна. Бүхы колхозно болон совхозно тарияалангай ургасые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлтэй хамта боро ба шэнэ газарай тон ехэ талмайе ашаглалга, үлэмжэ ехэ ургаса абтадаг культурын — кукурузын удельнэ хэмжээсэ ехэ болгоһон ябадал онсо ехэ удхашанартай. 1960 ондо тарияа үйлэдбэрилгын хэмжээн 11 миллиард пүүд болгогдохо, тиихэдэ малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ тухайлхада хоёр дахин ехэ болохо байна.

Бүхы социалистическэ экономикые шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөлгын шиидхэхы арга нүхэсэл хадаа техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгэ ба тэрээнэй нягта холбоотой байдаг ажалай бүтээсын ургалта мүн болоно. Социалистическэ общество байгуулжа дүүргэлгын ба коммунизмда шэлжэн оролгын үедэ техническэ дэбжэлтэ хадаа гол түлэб электрификацин, комплексно механизациин ба автоматизациин аргаар туйлагдаха байна.

Коммунизмын материально-үйлэдбэриин база байгуулхын тулада бүхы ороноо электрификацилгын ехэ удхашанартай байһан тухай В. И. Ленинэй программна заабаринуудые хүтэлбэри болгон, манай парти электростанцинуудые түргэн темпээр бариха гэһэн политика бэелүүлнэ. Энэнь юун дээрэһээ тодорхойгоор харагданаб гэхэдэ, зургаадахи табанжэл соо валовой продукциин ниитэ ургалтын 65 процент болохо ёһотой байхадань, электроэнерги үйлэдбэрилгэ 88 процентээр ехэ болохо, электростанцинуудай хүсэниинь 2,2 дахин ургаха ёһотой болоно. Парти, правительство бүхы орон дотороо нэгэдэмэл высоковольтно сеть байгуулха тушаа хэмжээнүүдые абажа байна. Зургаадахи табанжэл соо СССР-эй европейскэ хубиин ниитэ нэгэн энергетическэ системэ байгуулха, Центральна Сибириин ниитэ нэгэн энергетическэ системэ байгуулха тушаа хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, Грузинска, Азербайджанска болон Армянска энергосистемэнүүдые нэгэдүүлхэ гэжэ хараалагданхай. Бүхы орон доторoo ниитэ нэгэн высоковольтно сеть байгуулха тухай В. И. Ленинэй заабари иигэжэл удаа дараалан бэелүүлэгдэжэ байна.

Атомна хүсые амгалан байдалай аша туһада хэрэглэлгээр бүхы оронуудай урда ябаха зуураа, зургаадахи табанжэл соо манай орон энэ талаар урагшаа шэнэ ехэ алхамаар дабшаха байна. Ниитэ дээрээ 2—2,5 миллион киловатт хүсэтэй атомна шэнэ электростанцинууд баригдаха байна. Атомна хүсые амгалан байдалай аша туһада бүхы талаар хэрэглэхэ гээшэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай. Энэ хадаа түүхэдэ шэнэ, эгээн ехэ научно-техническэ болон промышленна революци мүн болоно. Атомна хүсые үргэнөөр ба бүхы талаарнь ашаглалгаар коммунизм байгуулжа байһан ороной дэлхэйн бүхы оронуудай урда байхань тушаан болоһон ушар бэшэ, харин хуулита ёһоной ушар мүн болоно.

Үйлэдбэриин комплексно механизаци болон автоматизациие хүгжөөлгэ хадаа манай ороной энергетическэ базые хүгжөөлгэтэй сэхэ холбоотой байна. Манайда гараар хэгдэдэг ажалай үшөөл ехэ байһаниинь мэдээжэ. Партиин XX съезд комплексно механизациие ба тэрэнэй дээдэ зэргын формые—үйлэдбэриин автоматизациие хүгжөөлгын үргэн ехэ программа хараалан зохёогоо. Шэнэ обществын техническэ базын энэ шухалын шухала хубиие тон ехэ удхашанартай гэжэ тоолоод, съезд промышленностиин бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилха тушаа холын хараата түсэб зохёохо гэһэн заабари үгөө.

Зүгөөр техникын дэбжэлтэ хадаа коммунизмда шэлжэн оролгын үедэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ехээр хүгжэлтын миин нэгэ талань болоно. Энээнэй нүгөө талань хадаа мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдэй, технигүүдэй, инженернүүдэй, тэрэшэлэн промышленностиин болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй холбоо харилсаатайгаар наука болон техникые урагшань дабшуулха, үйлэдбэриие һайжаруулан зохёохо гэжэ уряалагдаһан эрдэмтэдэй кадрнуудай хэлбэришэгүйгөөр олошорхо ябадал мүн болоно. Коммунизмда шэлжэн орохын тулада эсэсэй эсэстэ эгээн гол шухала зүйл мүн бологшо ажалай бүтээсын эрхим үрэ дүнгүүдые гансал иимэ аргаар туйлажа болохо байна.

Зургаадахи табанжэл соо ороманай промышленна продукциин ургалтын 80 гаран процентые гансал ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ аргаар туйлаха байна. Промышленность болон хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр зургаадахи табанжэл соо хүдэлмэришэдэй бодото салин хүлһые 30 процентээр, колхозниигуудай олзо доходые 40 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ парти хараалаа. Колхозно таряашадай ажана байдалые үлэмжэ түргэнөөр һайжаруулга хадаа коммунистическэ байгуулалтын ниитэ зорилгоһоо үндэһэлнэ. Тус зорилто хадаа хүдөөдэхи хүн зоной ажана байдалай хэмжээсэ городой хүн зоной ажана байдалай хэмжээндэ хүрэтэр байн байн һайжаруулхые эринэ. Энэ хадаа хүдэлмэришэд болон таряашадай холбоо барисаанай бэхижэжэ байһанай эли тодо гэршэ мүн болоно.

1957 онһоо эхилэн 7 часай хүдэлмэриин үдэртэй болохо тухай, тиихэдэ хэдэн гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдтэ болон эдиршүүлдэ—6 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо тухай, бага түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин хүлһые дээшэлүүлхэ тухай, пенсионно хэрэгые һайжаруулха тухай ба партиин бусад шиидхэбэринүүд ажалшадай материальна болон культурна хэмжээе һайжаруулгада тон ехэ удхашанартай.

Хүдэлмэриин үдэрые удаа дараалан богони болголго, тэрээнтэй дашарамдан хүнэй физическэ болон ухаан бодолой шадабариин бүхы талаараа хүгжэлгэ хадаа коммунизм байгуулгын шухалын шухала программна асуудалнууд мүн.

Бидэнэр хадаа продукци үйлэдбэрилгөөр хүн бүхэндэ хүртэсын талаар капитализмын эгээн хүгжэлтэтэй оронуудые хүсөөд, ахижа гараха гэжэ СССР-эй гол экономическа зорилго болгон эгээн түрүүшынхэеэ В. И. Ленинэй табиһан зорилгые түүхэтэ богонихон болзор соо дүүргэжэ шадамаар тиимэ хүгжэлтэ туйлаабди. Коммунистическэ байгуулалтын, экономико болон культурын хүгжэлтын холо хараатайгаар зохёогдожо байһан түсэб СССР-эй экономическа гол зорилтые шиидхэлгын түүхэтэ болзоронуудые багсаан тодорхойлхо байна. Энэ хадаа манай орондошье, мүн шэнэ, социалистическэ ажабайдал тээшэ эрмэлзэжэ байһан бүхы дэлхэйн арадуудташье айхабтар ехэ удхашанартай байха.

***

Марксистско-ленинскэ теориие творческоор хэрэглэһэн ба саашадань хүгжөөһэн ябадалынь гансал СССР доторхи коммунистическэ байгуулалтын программна асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ бэшэ, харин мүнөө үеын уласхоорондын хүгжэлтын шухала болоһон теоретическэ болон политическэ асуудалнуудые—хоёр системын зэргэ оршохо тухай, мүнөө үедэ дайнуудые зайсуулха арга боломжо тухай, социализмда элдэб оронуудай орохо формонууд тухай асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо манай партида олгоо. Марксизм-ленинизмын эбдэршэгүй ёһо гуримуудай үндэһөөр партимнай энэ шухала асуудалнуудые ниитын хүгжэлтын шухала эрилтэнүүдтэй хүсэд тааралдуулан шэнээр шиидхээ.

Хоёр системын харилсан ажабайха тухай сурталые В. И. Ленин эгээн түрүүлэн зохёоһон юм. Энэ шухала суртал хадаа социалистическэ революци тухай ленинскэ теориһоо, капиталистическэ системэһээ тус тус оронуудай ондо ондоо сагта һалаха тухай Ленинэй һургаалһаа үндэһэлнэ ба Советскэ республикын бүри түрүүшын жэлнүүдтэ ажабайдалаар батадхагдаа. Гражданска дайнай үедэ дотоодын ба гадаадын контрреволюциие бута сохиһон ябадал урган мандажа байгаа социалистическэ байгуулалтын илагдашагүй хүсые харуулаа. Капиталистическэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэд хэды дурагүй байбашье һаа, Советскэ гүрэнэй оршожо байһаниие мэдэрхэ, тэрээнтэй ажал хэрэгэй экономическа болон политическэ харилсаа тогтоохо баатай болоһон юм.

Хоорондоо эбтэй амгаланаар, хани барисаатайгаар ажаһуухые хүсэжэ байһан бүхы арадуудай интересүүдтэ таарама иимэ һайн һайхан юумэнэй бии байхатай хамта, социалистическэ байгуулалтые сэрэгэй хүсөөр үгы хэхэ гэһэн һэдэлтэ империалистическэ оронуудта бии байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ империалистическэ хархисууд Советскэ Союзые фашистска ээрхэг түримхэйнэрэй хүсөөр үгы хэхэ гэжэ һэдээ. Бодото дээрээ тад ондоо юумэ болошоо. Фашистска Германи бута сохигдоһон байна. Шэнэ оронууд капиталистическэ дэлхэйһээ һалажа, Советскэ Союз болон Хитад түрүүтэйгээр дэлхэйн социалистическэ лагерь болоод, газарай бүмбэрсэгэй 25 процентһээ үлүүе эзэлнэ, манай планетын хүн зоной 35 процентые хабаадуулна ба дэлхэйн промышленна продукциин 30 процентые үйлэдбэрилнэ.

Тиимэ болохолоороо, мүнөө шэнэ юумэ юуб гэхэдэ, социализм хадаа дэлхэйн системэ болонхой, илагдашагүй хүсэн болонхой гэжэ манай дайсадшье мүнөө мэдэрнэ. Иимэ эрхэ байдалда хоёр арга боломжо: нэгэ һаа хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байха, үгы һаа шэнэ дайн болохо арга боломжо бии гэжэ съезд заагаа. Арадуудай хани барисаан ба харилсан туһалалсалга дээрэ үндэһэлдэг социализмда дайн сэрэг гээшэ тон харша юм. Түүхэтэ шэнэ, ниитын дээдэ зэргын байгуулалта мүн бологшо социализм хадаа амгалан экономическа мүрысөөндэ капитализмые эсэслэн илахань дамжаггүй. Эгээл иимэһээ хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршохын түлөө тэмсэл хадаа гадаадын политикын гол хараа шугам болоно.

Хоёр системын амгаланаар харилсан ажабайха тухай асуудалтай нүгөөдэ асуудал—мүнөө үедэ дайн сэрэгые зайсуулха арга боломжо тухай асуудал нягта холбоотой байха юм.

В. И. Ленин империализмын удха шэнжые харуулха зуураа, дайнай экономическа шалтагаааниие элирүүлээ. Монополистическэ капитализмын байгаа сагтал шэнэ дайнай аюул ходо бии байха. Манай ороной оборонно хүсэ шадалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй һэрэмжые, ходо доо бэлэн байлгые һайжаруулха гэһэн Коммунистическэ партиин политикань энэ эбдэршэгүй ёһо гуримһаа үндэһэлнэ.

Эб найрамдалда дуратай олониитын һүртэ ехэ шэнэ хүсэнүүдые хараада абажа, КПСС-эй ЦК партиин XX съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо дайн сэрэгэй экономическа үндэһэ һууринууд тухай асуудалые ба дайн сэрэгые зайсуулжа, арадуудай амгалан хүгжэлтые хангажа шадамаар социальна улам ургажа байгаа нүхэсэлнүүд тухай асуудалые илган тодорхойлһон байна. Мүнөө дайн сэрэг зайлашагүй бэшэ болонхой юм. Империалистнуудай шэнэ дай үүдхэхэ ябадалые зайсуулжа шадаха аргатай олониитын ба политическэ тиимэ ехэ хүсэнүүд бии байна.

Элдэб оронууд доторхи социализмда оролгын формонууд тухай асуудал тэрэшэлэн тон ехэ удхашанартай. Обществые революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулха тухай марксизм-ленинизмын һургаалда түшэглэн, СССР доторхи ба арадай демократиин оронуудтахи революциин дүй дүршэлые согсолон, капиталай оронуудтахи, революционно болон сүлөөрэлгын тэмсэлэй ургаһаниие, коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй партинуудай нүлөөгэй тон ехээр ургаһаниие хараадаа абан, КПСС-эй XX съезд урданайхида орходоо мүнөө тус тус оронууд дотор социализмда оролгын элдэб олон формонуудай бии байһан тухай асуудал табяа.

Ээрхэг ангинуудай хуули засагые һайн дураараа үгэдэггүй дээрэһээнь, ангиин тэмсэлээр тэдэниие унагааха гээшэ, обществые революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгын хуули ёһон мүн гэжэ марксизм-ленинизм һургана. Зүгөөр, ангиин тэмсэлэй хурсадалга, хүсэ хэрэглэхэ гү, али хэрэглэхэгүй ябадал мүлжэгшэ ангинуудай абари аашын ямар байһанһаа дулдыдаха. Тусгаар, түүхын тодорхой эрхэ байдалда тус тус оронуудай социализмда амгалан ёһоор орохо арга боломжые марксизм-ленинизмын үндэһэ табигшад хэзээшье буруушаагаагүй. Социалистическэ шэнэдхэн байгуулгын амгалан ба амгалан бэшэ арганууд хадаа обществые Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэришэд болон таряашадай социально-экономическа талаараа нэгэн **удхатай** революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгын элдэб **формонууд** мүн болоно. «Социализмда капитализмын амгалан ёһоор хүгжэн орохо» тухай реформистска сурталда орходоо социализмда оролгын формонуудые марксистско-ленинскэ ойлгомжын үндэһэн илгаань нимэ байна.

Манай үе сагта революциин амгалан хүгжэлтэ арадай демократиин хүгжэлтын нэгэ зарим шатада болоһон байна. Тиимэ арга боломжо хадаа революционно тэмсэлэй саашанхи хүгжэлтын үедэ улам ехэ болоно. Ниитын харилсаанууд дотор болоһон улам ургажа байгаа прогрессивнэ хубилалтануудые ба социализмые һайшаалгын тон ехэ болоһониие хараада абажа, партиин XX съезд хэдэ хэдэн капиталистическэ оронууд дотор парламентын олонхиие гартаа абажа ба тэрэниие буржуазна демократиин орган байһыень арадай бодото дура зоригой зэбсэг болгохо аргаар социализмда орохо арга боломжо бии байһанда обществын түрүү хүсэнүүдэй, нэн түрүүндэ хүдэлмэришэн ангиин анхаралые хандуулна.

***

Коммунистическэ партиин улам ургаһан ба бэхижэһэн нэгэдэл болон дайшалхы шадабаринь манай орон дотор коммунизм байгуулха шэнэ агууехэ зорилгонуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһанай нүхэсэл мүн болоно. В. И. Ленинэй захяа заабаринуудые КПСС-эй Центральна Комитедэй эрид шууд бэелүүлһэнэй ашаар манай парти өөрынгөө XX съездэ хэзээ хэзээнэйхиһээ нягта жагсаалтайгаар ерээ. Съезд хадаа хамтын хүтэлбэриин, партиин ажабайдалай ленинскэ нормонуудай ёһо гуримые һэргээн сахиха тушаа КПСС-эй ЦК-гэй ажалябуулгые хүсэд бүрин һайшаагаа.

Ганса нэгэ хүндэ шүтэхэ ябадал хадаа партийна ажабайдалай ленинскэ нормонуудтай оройдоошье тааралгүй юм. Хүнүүдэй творческо үүсхэл хизаарладаг, партиин хүтэлбэрилхы үүргые, арад ниитые зохёон байгуулха ажал-ябуулгые бага болгодог, хүнүүдэй ухаан бодолдохи идеализмын энэ үлэгдэлые үндэһөөрнь үгы хэхэ шухала гэжэ КПСС-эй XX съезд онсо анхарал хандуулна.

Ганса нэгэ хүндэ шүтэхэ ябадал хадаа партийна организацинуудай идеологическа хүдэлмэридэшье муу нүлөө үзүүлһэн байна. Идеологическа хүдэлмэриие ажабайдалтай холбоогүйгөөр ябуулдаг ушарые шүүмжэлээд, XX съезд манай пропаганда болон агитациие коммунизмын материально-үйлэдбэриин база байгуулха зорилгонуудтай, ажалшадай коммунистическэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалай ургалтатай нягта холбоотойгоор ябуулха, марксизм-ленинизмын творческо удхада тааралдадаггүй догматизм ба хооһоор сээжэлдэхэ ябадалда эсэс табиха шухала гэжэ зааһан байна.

Теориие практикатай, практикые теоритой нягта холбоотойгоор ябуулха сурталтайгаар манай парти орон доторoo идеологическа хүдэлмэриие шангадхахыень, тус хүдэлмэриие коммунистическэ общество амжалтатайгаар байгуулгада зорюулхыень өөрынгөө кадрнуудһаа эринэ.

КПСС-эй XX съезд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин шэнэ программые бэлдэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа. Программын шэнэ проект хадаа түүхын дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ творческоор хүгжэдэг марксистско-ленинскэ теориин гол баримтануудһаа үндэһэлэн зохёогдохо байна.

Ленинизмын агууехэ туг доро, арад ниитын зохёон байгуулха эдэбхиие эмхидхэн ударидажа, тэдэнэрэй социалистическэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалыень хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлжэ, Коммунистическэ парти советскэ арадые коммунизмын илалта тээшэ этигэл найдабаритайгаар ударидан ябана.

Ц. СТЕПАНЯН.

Промышленность—хүдөө ажахыда

Харьков. Областиин тээрмэнүүдэй трестын хэдэн инженернүүд болон механигууд кукуруза буйлуулан жэжэдхэхэ хүнгэн, нүүдэл тээрмэнүүдые зохёогоод, бүтээжэ гаргаа. Тэрэ тээрмэ сүүдхэдээ 20 тонно хүрэтэр кукуруза татана.

Тээрмэ хэдэн агрегадуудһаа бүридүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгэниинь буурсагуудһаа ороoһонуудые айруулан унагаана, сэбэрлэнэ, бэшэниинь — ороoһонуудые жэжэдхэнэ. Энэ тээрмээр кукурузын ороoһонуудые дуратай соогоо томо жэжээр бутаруулжа болохо юм. Жэшээлхэдэ, малда, шубуудта эдюулэгдэхэ кукуруза томо жэжынгээ талаар ондо ондоогоор татагдаха байна.

Тээрмэдэ бүхы хүдэлмэри механизировалэгдэнхэй. Тэрэниие хоёр хүн хүдэлэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кукурузын ороoһо татаха тээрмэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Колхозно кадрнуудай һуралсал эмхидхэбэ

Партиин Кударын айкомой тогтоолой ёһоор байгуулагдаһан саг үргэлжэ хүдэлхэ семинарта колхозуудай дунда шатын хүтэлбэрилхы кадрнуудай һуралсал эмхитэйгээр ябажа эхилбэ.

Малай фермые даагшанарай болон колхозой түрүүлэгшын орлогшонорой семинар 2 һарада 1 дахин, тарияанажалай бригадын бригадирнуудай семинар һарада нэгэ дахин болодог байна. Семинарта уншагдаха лекцинүүдэй тусхай тематика зохёогдожо баталагдаа. Лектор болон элидхэлшэдээр дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд (агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд), партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд томилогдоо. Тэдэнэр тус тустаа темэнүүдые абаад, лекцинүүдые уридшалан һайнаар бэлдэнэ. Зарим лекторнүүдынь түрүүшын семинар дээрэ лекцинүүдээ уншаһан байха юм.

Февраль, март һарануудта колхозой түрүүлэгшын орлогшонорой, малай фермые даагшанарай семинарнууд боложо, тэндэ зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадалсаба. Тэдээндэ бүхыдөө 50—60 хүн байлсаа.

Семинарнуудта хабаадагшадта иимэ лекцинүүд уншагдаба: Уласхоорондын байдал тухай партиин айкомой секретарь нүхэр Мурчин, малажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай аймагай Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хороших, малые зүбөөр эдеэлүүлгэ ба харууһалга тухай Хамнигадайн МТС-эй ахалагша зоотехник нүхэр Пермякова, эхэ гахайнуудһаа түргэ түргэн түл абалгын дүй дүршэл тухай Ехэ-Кударын МТС-эй ахалагша зоотехник нүхэр Малыров гэгшэд лекцинүүдые уншаһан, элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Гадна, семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай һонирхолтой хөөрэлдөө хээ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Хохлова тугал абалгын ба үдхэн һаалгын дүй дүршэл тухай, «П[illegible] Октябрья» колхозой МТФ-е даагша нүхэр Яковлева эдлүүриин газарай 100 га бүридэ һү ехээр һааха боломжые гүйсэд хэрэглэхэ ту[illegible] Маленковой нэрэмжэтэ колхо[illegible] ОТФ-е даагша нүхэр Пашков [illegible] лүүриин газарай 100 га бүридэ [illegible] һо ехээр абаха арга боломжо ту[illegible] Куйбышевай нэрэмжэтэ колхо[illegible] СТФ-е даагша нүхэр Жарников лүүриин 100 га бүридэ гахайн м[illegible] абалгые ехэдхэхэ арганууд ту[illegible] хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

Юрэнхы лекци ба элидхэлнүү[illegible] хамтаараа шагнаһанай һүүлээр [illegible] буунай фермэ даагшанарай семи[illegible] шубуу үсхэбэрилгын инкубато[illegible] станцида амяараа болоо. Тэрэ ст[illegible] циин ахалагша зоотехник нү[illegible] Жарников семинарые хүтэлбэрил[illegible] һонирхолтой лекцинүүдые унш[illegible] Мүн тэдэнэр өөһэдынгөө дүй дүр[illegible] лые андалдаһан байха юм.

Һүүлээрнь семинарта хабаа[illegible] шадта аймагай Культурын байш[illegible] гай урандайханай самодеятель[illegible] тиин коллектив зүжэг табиһан, [illegible] нокартина харуулагдаһан байна.

Семинарта хабаадагшад «П[illegible] Октябрья» колхозой һүнэй-това[illegible] фермэ ба Маленковой нэрэмж[illegible] колхозой гахайн фермэдэ ошо[illegible] тэдэнэй ажалтай танилсаа.

С. Тахано[illegible]

Хүдөө ажахын экономико шудална

Кяхтын аймагай машинно-тракторна станцинуудта хүдөө ажахын тодорхой экономикые шудалха саг үргэлжын семинарнууд хүдэлмэрилнэ. Тиимэ семинарта колхозуудай комплексно бригадын бригадирнууд, фермые даагшанар, агрономууд, зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд, мүн участково механигууд болон тракторна бригадын бригадирнууд һуралсана.

Погранична МТС-тэ болоһон түрүүшын семинар дээрэ партиин айкомой секретарь нүхэр Г. Непомнящих «Хүдөө ажахын артел[illegible] Устав—колхозуудые бэхижүүл[illegible] эмхидхэлэй-ажахын үндэһэ һу[illegible] мүн» гэһэн лекци уншаа. Уда[illegible] «малай һубайралгатай яажа тэм[illegible] хэб» гэһэн темээр Маленковой [illegible] рэмжэтэ колхозой зоотехник нү[illegible] Б. Дамбаев лекци уншаба.

Семинарта хабаадагшад Кали[illegible] най нэрэмжэтэ колхозой малай ф[illegible] мэ дээрэ ошожо, ажалай эмхид[illegible] тэй танилсаһан байна.

А. Антоно[illegible]

Семинар боложо, дүй дүршэлөө андалдаба

КПСС-эй Курумканай айкомой дэргэдэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар боложо, 20-оод хүн хабаадалсаба. Семинар дээрэ иимэ асуудалнуудаар элидхэлнүүд хэгдээ: «Кадрнуудые шэлэжэ хүдэлмэридэ табиха ба хүмүүжүүлхэ тухай» айкомой секретарь нүхэр Цыбиков, «КПСС-эй Устав—партийна ажабайдалай үндэһэн хуули мүн» гэһэн асуудалаар айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Очиров, «Идеологическа хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Бод[illegible] гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр секрета[illegible] нууд дүй дүршэлөө андалдаа. [illegible] мунистнуудые политическээр [illegible] мүүжүүлхэ, зургаадахи табанж[illegible] түсэбые ойлгуулха хүдэлмэри [illegible] раар эмхидхэһэн тухайгаа Стали[illegible] нэрэмжэтэ колхозой парторгани[illegible] циин секретарь нүхэр Раднае[illegible] хөөрөөе суглаагшад һонирхолт[illegible] гоор шагнаһан, олон хүн үгэ х[illegible] һэн байна.

О. Раднаев, манай корр.

ПРОФСОЮЗНА ХРОНИКО

ВЦСПС-эй тогтоолой үндэһөөр финансово-банковска хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюз гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюз хоёр нэгэдүүлэгдэжэ, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюз болгогдобо.

Энээнтэй дашарамдуулан тус союзай областной конференци боложо, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Бурят-Монголой обкомой түрүүлэгшээр нүхэр В. Н. Козина һунгагдаба.

***

Һаяхан гүрэнэй эмхи зурга[illegible] дай хүдэлмэрилэгшэдэй проф[illegible] зай Бурят-Монголой обком [illegible] комууд ба райкомуудай түрүүлэ[illegible] нэрэй хоёр үдэрэй семинар үнг[illegible] бэ. Эндэ профсоюзна хүдэл[illegible] яажа эмхидхэхэ тухай асууда[illegible] элидхэлнүүд хэгдэжэ, дүй дүрш[illegible] андалдаха һонирхолтой хөөрэл[illegible] нүүд болобо.

С. Сласти[illegible]

урмонкоопсоюзай Советэй ээлжээтэ суглаан

монкоопсоюзай Советэй ээл- суглаан һаяхан боложо дүү- 1955 ондо хэгдэһэн хүдэлмэри Бурмонкоопсоюзай правле- тоосоон, мүн КПСС-эй XX ын шиидхэбэринүүдые дүүргэн, ондо бэелүүлэгдэхэ хэмжээ- ануud тухай элидхэлые суг- хабаадагшад шагнажа, зүб- мсээ.

хэлшэ болон үгэ хэлэгшэд байһан дутуу дундануудые олхэ зуураа, саашанхи зо- уудаа хараалаа. Эд хэрэглэг- кооперациин хүдэлмэрилэг- гэрэгшэ жэлдэ эд бараанайн- ьесын түсэбые 104,2 процент жэ, республикынгаа хүдөө- алшадта, колхозууд болон удтэ 24 миллионһоо дээшэ гэй эд бараа түсэбһөө гадуур лаа. Гэхэтэй хамта, систе- үдэлмэридэ ехэхэн дутагдал- ии байһаар. Системэ дотор аанай эрьесын түсэбэй дүүр- эшье, Заиграйн, Кабанскын, кальска, Курумканай, Ахын, Байгалай аймпотребсоюзууд гээ түсэбые дүүргээгүй. Бу- льпонууд болон рыбкоопуудай центнь, магазинууд болон уудай 50 процентнь түсэбөө ээгүй. Олохон аймпотребсою- болон сельпонууд шухала хэ- эд бараагаар—дабһа, сай, папирос, мылэ гэхэ мэтээр адые саг соонь хангадаггүй һаа гадна, зарим магазинуу- ни удаанаар хаадаг байгаа. даа наймаанай хүдэлмэрилэг- шэлэн абаха хэрэгтэ зохихо алай хандуулагдадаггүйһөө ю, системэдэ 3 миллион 107 н түхэригэй зөөри үригдөө. Хү- ахын продуктнуудые: овощь, бха, һамар, жэмэс, мёд гэхэ мэтые бэлэдхэхэ түсэб хангалтагүй- гөөр дүүргэгдээ.

Бурмонкоопсоюзай правлени болон капитальна барилгын таһаг, тэрэшэлэн барилгын управлени барилгые түсэблэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана, шэнээр баригдаха столовонууд ба чайнанууд, ледникүүд болон овощехранилищинууд- гүйгөөр түсэблэгдэнэ.

Баунтын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Сагадаров Бурмонкоопсоюзай правлениин ажалые шүүмжэлхэ зуураа, нигэжэ мэдүүлээ:

—Бурмонкоопсоюзай правлениин хүдэлмэрилэгшэд бодото һайнаар хүтэлбэрилхын орондо, саарһа үлүүсэ ехээр эрээлжэ үргэлжэлһөөр. Бурмонкоопсоюзай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Кузнецов тус системэдэ хорёод жэлэй турша соо ажаллабашье, Баунтын аймагта нэгэшье дахин ошоогүй.

Эд бараае аймагуудта хубаарилан эльгээхэ асуудалда Бурмонкоопсоюзай худалдаа наймаанай управлени хайша хэрэгээр хандана гэжэ Ярууны аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Подшивалов, Байкало-Кударын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Масилевич гэгшэд шүүмжэлээ. Бурмонкоопсоюзай транспортын хангалтагүй ажал тухай үгэ хэлэгшэд илангаяа хурсаар шүүмжэлээ. Нүүдэл худалдаа наймаан зунай үедэ эмхидхэгдээд лэ, хуряалгын хүдэлмэриин дүүрэхэдэ болишоно. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриие гуримшуулха шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд заагаа.

Суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн асуудалнууд тушаагаа зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Д. Колмаков.

Механизаторнуудай мүрысөөн

эрэгшэ намар Баруун-Тарба- леспромхозой коллектив үй- ри дээрэ хэрэглэдэг техникые ар ашаглахын зорилгоор рес- ынгаа бүхы модошодто хан- байна. Леспромхозой шофер- тэрэ хандалга соогоо модо шэ- дээрэ автомашинануудаа за- лангүйгөөр 100 мянган кило- ябуулха уялга абанабди гэжэ н юм. Тэрэ гэһээр олохон һа- эржэ байна. Энэ үе соо лес- озой хүдэлмэришэд, инженер- ническэ хүдэлмэрилэгшэд хэ- үгэдөө хүрэхын түлөө шан- эмсэжэ байна.

промхозой шофернууд КПСС- съездын хүндэлэлдэ ажалайн- тээсые нилээд дээшэлүүлээ Мүнөө тэдэнэр хүдэлмэриингөө заахашье һуларуулнагүй. модо шэрэхэ һара бүриин абари амжалтатайгаар бэе- эдэжэ байна. Леспромхозой ии шофернуудайнгаа шадаба- ргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. «МАЗ-200» маркын автомашиные шудалха талаар шофернуудай дунда 10 хоногой семинар үнгэргэгдэбэ. Мүнөө бүхы шофернууд техническэ һуралсалда хабаадалсажа, отологдоһон модые ута занданһ шэрэхэ шэнэ арга шудална.

Иимэ хэмжээ-ябуулгануудай абтаһанай ашаар модо шэрэдэг шофернууд даалгабаринуудаа саг соонь үлүүлэн дүүргэдэг болоно байна. Шофернууд нүхэд Макотро, Соболев гэгшэд машинануудаа заһабаригүйгөөр 120 мянган километр ябуулха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Тэдэнэр һара соо модо шэрэхэ даалгабаряа хоёр дахин шахуу дүүргэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Баруун-Тарбагатайн леспромхозой участогуудай коллективүүд өөһэд хоорондоо мүрысэн 1956 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн нэгэ хүсэлэнтэйгөөр ажаллажа байна.

С. Тюлюкин.

— Манай календарь —

Д. П. Коновалов

(Түрэһөөр 100 жэлэйнь ойдо)

Д. И. Менделеевэй шаби, химическэ теориин үндэһэ һуури табигшадай нэгэн, советскэ химик (1923 онһоо хойшо академик байһан) Дмитрий Петрович Коновалов 1856 оной мартын 22-то түрэһэн юм. Тэрэ хадаа 1878 ондо Петербургска Горно институт, 1880 ондо Петербургска университет дүүргэһэн байгаа. Тиин 1882 ондо Петербургска университедэй ассистент, удаань 1886—1907 онуудта тэндэ профессор байһан юм. Тэрээнтэеэ хамта мүн түмэр замай ба Горно институдуудай профессор байгаа.

1916 ондо Петроградска технологическа институдай профессор болоод, научна шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэриие дахяад хэжэ захалаа. 1918 — 1922 онуудта Днепропетровскодо Горно институдай профессор ба химико-энергетическэ научно-шэнжэлэлгын институдай директор байгаа. Тиин Украинада химическэ промышленностиие һэргээхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

1884 ондо магистерскэ нэрэ зэргэ олохын тула Д. И. Менделеевэй хараа шугамые үргэлжэлүүлэн «Хайлмагуудай (растворнуудай) ууралай шэлдэн байлга» гэһэн диссертацинь бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой.

Коноваловай шэнжэлгэнүүд, тэрээнэй докторско диссертаци наукые хүгжөөлгэдэ ехэ туһа нэмэри болоно үгэһэн байна. Энэ эрдэмтэ техническэ химиин элдэб асуудалаар шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

1923 онһоо хойшо Д. П. Коноваловой Ородой физико-химическэ обществын президентээр оло удаа һунгагдаһан, 1922 ондо энэ обществын химическэ отделениин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байха юм. Мүн хари гүрэнүүдэй научна олохон обществонуудай хүндэтэ гэшүүниинь болоһон юм. Д. П. Коновалов 1929 ондо наһа бараһан байна.

ГҮРЭНДӨӨ НООҺО, ХӨӨБЭР ЕХЭЭР ҮГЭЕ!

ХОНИШОД, ЯМААШАД! Хони ямаадайнгаа нооһо, хөөбэрые һайнаар ургуулхын, гээлгэхэгүйн түлөө шууд тэмсэгты!

☆ ☆

Ямаан бүриһөө 3 килограмм хөөбэр абахаб

Би колхозойнгоо ямаан һүрэгые харууһалжа эхилһээр арбаад жэл болоно байнаб. Эдэ жэлнүүдтэ бидэнэр ямаадайнгаа үүлтэрые һайжаруулха талаар нилээд хүдэлмэри хээбди. Придонско үүлтэрэй торготоһон нооһотой тэхэнүүдые асаржа, ямаадайнгаа үүлтэрые һайжаруулжа байнабди. Эдэ жэлнүүдтэ манай отарада хэдэн зуугаад һайжаруулагдаһан үүлтэрэй эшэгэд абтажа, шэнэ шэнэ отаранууд эмхидхэгдээ.

Бидэнэр ямаадайнгаа тоо толгой олошоруулхын, хөөбэр абалгаяа ехэдхэхын түлөө ажал хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хэрэглэдэг байнабди. Эдэ жэлнүүдтэ би ямаадые адуулха, эшэгэ абаха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болооб. Бидэнэр зун, намарай сагта ямаадаа һайнаар бэлшээжэ, хүсэ шадал абхуулхын түлөө оролдодогбди. Тиигэжэ үбэлжэлгын үедэ ямааднай үхэл гарзагүйгөөр ондо ородог, түл һайнаар абтадаг байна. Хөөбэр ехээр абахын тулада илангаяа хабарай сагта бургааһа харганаагүй газарнуудта, хада уулын үбэрөөр адуулдагбди. Юуб гэхэдэ, модотой, бургааһа һөөгүүдтэй газарнуудта ямаадые адуулхада хөөбэрэнь бага багаханааршье һаа, һугар татагдажа гээгдэдэг байна бшуу.

Февраль һарын һүүл багһаа эхилээд би үглөө үдэшэниинь үдэр бүри ямаадайнгаа хөөбэрые һамнажа захалдагби. Иигэжэ үдэр бүри һамнажа байгаагүй хада адуулганда ябахадаа ямаад хөөбэрөө гээжэл байдаг. Ямаадайнгаа хөөбэрые бүхэ болгохо зорилгоор байра соонь нэгэ жэгдэ температуратай байлгаха хэрэгтэй.

Ямаадые оролдоод хараа хада тон үдэсэтэй. Энээнэй тулада орооной кампаниие бэлэдхэл һайнтайгаар, саг болзортонь үнгэргэхэ шухала. Манай ямаад гол түлэб февраль—март һаранuудта эшэгэлдэг. Зарим жэлнүүдтэ манай отарынхид 100 эхэ ямаан бүриһөө 100 холо гаран эшэгэ абадагбди. Мүнөө жэлдэ бидэнэр 100 эхэ ямаан бүриһөө ябашье 110 эшэгэ абахын түлөө оролдожо байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр 100 эхэ ямаан бүриһөө 106 эшэгэ абаад, бултыень түлжүүлээ һэмди. Тэдэнэрнай мүнөө бултадаа хүсэ шадал һайнтайгаар ондо орожо байна. Мүнөө ямаадаймнай хахадһаа олонхинь эшэгэлээ. Хамта 96 эшэгэ абаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнабди. Хөөбэр ехээр абахын тулада ямаадые бүхэли жэл тарганаар, хүсэ шадал һайнтайгаар байлгаха хэрэгтэй. Гадна, ямаанууд тарган байхадаа һү ехэтэй байжа, эшэгэдынь һайнаар түлжэдэг юм. Ямаадые хада хабсагайтай газарта бэлшээхэдэ дуратай байдаг, мүн тэндэһээ шэмэ һайнтай ногоонуудые оложо эдидэг байна. Ямаад ямаршье үндэр газарта ябажа ядахагүй. Тэдэниие саг болзортонь уһалжа, минеральна тэжээлээр дутаангүй байха хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр отарынгаа ямаан бүриһөө дунда зэргээр 2,3 килограмм хөөбэр абаһан байнабди. Энэ жэлдэ ямаан бүриһөө 3 килограмм абаха уялга абанхайбди. Тэрэ уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллахабди.

Шадаад үсхэбэрилөө хада ямаан түргэнөөр үдэдэг, малажалай олзо доход ехэтэй һалбари юм. Ямаанай хөөбэр үнэ сэн ехэтэй байдагынь мэдээжэ.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XX съездын хүндэлэлдэ колхозойнгоо ямаан һүрэгые олошоруулхын, тиигэжэ гүрэндөө һайн шанартай хөөбэр ехээр үгэдэг болохын түлөө бүхы оролдолгоо гарган ажаллахабди.

Бальжид Самбуева, Закаменай аймагай «Коммунизм» колхозой ямаашан.

Улаан тугта отарада

Хонишон Базар Гармаевай даадаг отара Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой түрүү отарануудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Энэ отарынхид үбэлжэлтын эхсэр абаһан дамжуулгынгаа Улаан тугые бүхөөр барижа ябана.

Энэ отарада эртын хурьгад абтажа дүүрээ. 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 80 гаран хурьгад абтажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байдаг. Бэшэ хонидынь апрелиин эхеэр хурьгалха юм. Абтаһан хурьгад зохид һайн байра соо кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Сакманщигууд Гармаева, Бадмаева гэгшэд бүхы оролдосоо гарган ажаллажа, хурьгадые һайнаар томо болгоно.

Эндэ мүнөө жэлдэ хонидһоо нооһо ехээр хайшалхын түлөө шанга тэмсэл захалаанхай. Хонид һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ, бэлшээридэ үдэр бүри гаргагдажа байдаг. Отарын хонид үдэр бүри уһалагдана. Мүн тэрэшэлэн хонидто минеральна тэжээл таһалдуулагдангүйгөөр эдюулэгдэжэ байдаг. Мүнөө хонидой нооһон һайнаар ургажа байна. Иигээд нооһонойнь гээгдэхэгүйн тулада ой модотой, бороложо бургааһатай газарнуудта хонид адуулагдахаа болихонь.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ отарынхид хонин бүриһөө дунда зэргээр 2 килограммһаа үлүүтэй нооһо хайшалһан юм. Мүнөө жэлдэ нёдондоной-хидо орходоо бүри ехэ нооһо хайшалхын тулада энэ отарынхид эртээнһээ шангаар тэмсэжэ байна.

Б. Буянаев.

☆

Уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэнэбди

Түрэл Коммунистическэ партиингаа XX съездын шиидхэбэринүүдые манай колхозой гэшүүд тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтаад, шэнэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлсэхын түлөө урма зориг ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Колхоздомнай мүнөө малай шэнэ түл абалгын халуун үе ябажа байнхай. Үнеэднай тугаллана, хониднай олоороо хурьгална. Минии даажа байдаг отарада 220 толгой хонид бии. Тэдэнэймнай 130-ниинь эхэ хонид юм. Мүнөө 118 хурьгадые абаад, нэгэшье үхэл гарзагүйгөөр, бултыень түлжүүлжэ байнабди. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ социалистическэ уялга абаа һэмди. Тэрэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдосо гарган ажаллажа байдана. Намтай мүрысэдэг нүхэр Гармаевагай отарынхид шэнэ түл абалгые мүн лэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна.

Иигэжэ бидэнэр, Ахын хонишод түрэл партиингаа XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ оролдосото ажалаараа харюулжа байнабди.

Е. Дондукова, Ахын аймагай «Коминтерн» колхозой отарые даагша.

Хонидоо һайн бэлшээридэ гаргаба

Хэжэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишод хабар, намарай үедэ хонидоо һайн бэлшээридэ адуулхын зорилгоор шэнэ газарта абаашажа байралуулба. Эндэнь 500 толгой хонинной байра 15 хоногой туршада барижа дүүргэгдээ. Мүнөө эндэхи хонид ногоо хагдаар элбэг, уһаар баян бэлшээридэ гаргагданхай.

С. Цибиков.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха тухай

(Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ч. Чимитовэй хөөрөөнһөө)

ай колхозой гэшүүд түрэл унистическэ партиингаа түүхэ- съездын материалнуудые ехэ олтойгоор ба анхаралтайгаар на.

—1960 онуудта СССР-эй ара- ахые хүгжөөхэ зургаадахи жэлэй түсэб тушаа Директивэ- —оронойמнай ажахын ба урын хүгжэхэ асари ехэ прог- е XX съезд хараалаа.

хүдөө ажахын гол һалбари- й нэгэн болохо хони үсхэбэ- табанжэлэй турша соо нилээд- хүгжэхэ юм. Директивэнүүд хараалагдаһанай ёһоор, хони рилдэг хуушанай районуудта Р, Украинада, мүн Зүүн Си- , Дунда Азиин ба Закавка- районуудта нарин ба нарибтар ой хони олоор үсхэбэрилжэ, абалга 80-һаа үлүү дахин ехэдхэгдэхэ байна. Социа- ческэ хүдөө ажахын бүхы хү- рилэгшэд мэтэ, манай колхо- шүүд хүдөө ажахые эрид хэ гэһэн парти, правитель- хараа шугамые халуунаар н абаад, энэ шухала хэрэ- болзорһоонь урид дүүргэ- зорилгоор элирүүлэгдээгүй боломжонуудые тодорхой- олохын тулада ехэхэн оролдол- гана. Түрүү колхозуудай, МТС ба совхозуудай жэшээтэ дүй лые үргэнөөр хэрэглэнэ. Юун- хэдэ, түрүү дүй дүршэл хү- ахые эрид ехээр хүгжөөхэ жэшээ боложо үгэнэ бшуу. ubликымнай колхозуудай хэ- үлөөлэгшэд, хони үсхэбэрилэг- мэндэ Алтайн хизаар ошо- Рубцовско госплемрассаднигай та «Страна Советов» колхо- Рубцовско хонинай племсов- ажал хүдэлмэритэй танилса- бди.

Оронойמнай түрүү хони үсхэбэрилдэг районуудай нэгэн болохо Алтайн хизаарта ошожо, хараһан үзэһэн юумэн тухайгаа, түрүү дүй дүршэл тухай газетын уншагшадта хөөрэжэ үгэхэ һанаатайб.

«Страна Советов» колхоздо хони үсхэбэрилхэ талаар олдоһон дүй дүршэл маанадта ехэ һонирхолтой байгаа. Энэ колхоз хизаарайнгаа түрүү колхозуудай нэгэниинь юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус колхозой олзонь 5 миллионһоо үлүүтэй түхэриг болоо һэн. Тэрэ тоодо малажалһаа 4 миллион хахад тухай түхэригэй олзо ороо. Ямар юумэниинь һонирхолтойб гэхэдэ, хониной-товарна, гахайн-товарна ба һүнэй-товарна фермэ тус тустаа миллион тухай олзо доход оруулаа.

Нёдондо жэлдэ нооһо гүрэндэ тушаажа, миллион 200 мянган түхэригэй олзо оруулаа юм. Хонин бүриһөө дунда зэргээр долоон килограмм 200 грамм нооһо хайшалаа. Тиихэдэ колхозынь 7 мянгаһаа үлүү, бултадаа нарин нооһоной хонидтой байха юм.

Эдэ ехэ һайн дүнгүүд байна. Тиимэ туладань хайшан гэжэ, ямар аргаар иимэ амжалта туйлагдааб гэжэ бидэнэр асууха ушартай байгаабди.

Энэ колхозой зоотехник, Сталинска шангай лауреат Федор Яковлевич Вовченкотой ба түрүү хонишон Михаил Ильич Михайличенкотой хөөрэлдөөд, дээрэ хэлэгдэһэн асуудалда харюу абабабди.

Нүхэр Вовченко алтайн үүлтэрэй нарин нооһотой хонидой бии болгогдоһон тухай тодорхойгоор манда хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуураа, нютагай шэрүүн нооһотой хонидые асаргдаһан нарин нооһотой хусануудаар үрэжүүлгэ хододоо хэгдэжэ байхагүй ёһотой гэжэ тэрэ хэлэнэ. Юундэб гэхэдэ, энэ ушарта хэды үе болоод хонидой ашаг шэмэ үгэлгэнь муудажа, нооһониинь нарин, мүн нютагай эрхэ байдалда тэсэмгэй бэшэ болодог бшуу.

Тиимэ туладань ехэ ашаг шэмэ үгэдэг, томо бэетэй, мяхалиг үүлтэрэй эхэ хонидые илгаха, мүн холимог үүлтэрэй һайн хусануудые илган абаха гээшэ шухала гэжэ тодорхойлһон байнабди. Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин тусгаар шатада нютагай холимог үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилдэг болохын тула энэ хүдэлмэриие заабол бэелүүлхэ хэрэгтэй. Шэрүүн нооһотой нютагай хонидые һайн үүлтэрэй болгохо хүдэлмэриие научна тон зүбөөр ябуулаад байхада шэнэ үүлтэрэй, ашаг шэмэ ехэтэй, нютагай байдалда даданги хонид бии болгогдохо байна.

Отарануудые бүридүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал тэндэ хандуулагдана. Республикымнай колхозуудта энэ хүдэлмэриие бэелүүлхэдээ гансал үүлтэрыень, эмэ эрыень ба наһыень хараадаа абадаг. Тэндэ энээнһээ гадна ашаг шэмэ үгэхэ талыень мүн лэ хараадаа абалсадаг юм.

Ехэ шэгнүүртэй, томо бэетэй, хүзүүндээ олон нугаляатай хонид амяараа отарада илгагдадаг. Ондоо отарада бага шэгнүүртэй аад, хүзүүндээ олон нугаляатай хонид илгагдана. Ехэ шэгнүүртэй аад, хүзүүндээ эбхэрһэн нугаляагүй хонидые гурбадахи отарадань илгана.

Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хадаа тон нарин нягта зоотехническэ бүридхэлгүйгөөр амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэгүй бшуу. Гэбэшье, энээниие колхозууднай хараадаа абадаггүй.

«Страна Советов» колхоздо отара бүхэндэнь комплексно зоотехническэ тоо бүридхэл хэгдэжэ байдаг. Эхэ хонидой, искусственна үрэжүүлгын, хони түрүүлгын ба хурьга тэнжээлгын, нооһо хайшалалгын ба бэеын шэгнүүрэй бүридхэл хэдэг журналнуудта хонидой онсо шэнжые харуулһан баримтанууд бэшэгдэдэг. Энэнь хонидой үүлтэр һайжаруулхада, хонидые хусада табихада ехэ хэрэгтэй.

Ахалагша хонишон нүхэр Михайличенкын хүдэлмэритэй танилсаабди. Энэ отарада хамта 4 хүн ажаллана. Ехэ шэгнүүртэй ба хүзүүндээ олон нугаляатай 435 эхэ хонид тэдэндэ даалгагданхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ хонин бүриһөө 8,5 килограмм нооһо хайшалаа.

Нүхэр Михайличенкын отарын хонид саһанай ехэ, гүнзэгы дээрэһээ тиихэдэ бэлшээгдэдэггүй, харин байрынгаа газаахануур гаргагдадаг байгаа. Эндэ хүдэлмэриин үдэрэй распорядок наринаар тогтоогдонхой. Хонидто үбһэн, солоомо, силос ба овёс үгтэдэг.

Хонидые үбэлдөө далда ба зундаа адуулгада байлгадаг дүй дүршэл тухайгаа тэрэ маанадта хөөрэжэ үгөө һэн. Хонидые һайнаар үбэлжүүлхэдэ гансал хонид гээлтэ хоролтодо ородоггүй бэшэ, харин хурьганай эхэ соогоо һайнаар хүгжэхэ, эхэһээ гаража тэнжэхэдэнь ехэ туһатай. Тиигээдшье, һайнаар ондо ороһон хонид ехэ ба һайн шанартай нооһо үгэдэг гэжэ нүхэр Михайличенко хөөрэнэ. Хурьгадые эхэһээнь таһалха ба отарануудые бүридүүлхэ сагһаа хойшо тэрэнэй бригада үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ эхилдэг байна.

Энэ үедэ нүхэр Михайличенко зооветмэргэжэлтэдтэй сугтаа хонин бүхэниие наринаар шалгажа, хүгшэн, үбшэн ба һула тулюур хонид илгагдадаг. Тэдэнэй орондо отарада ашаг шэмынгээ, наһанайнгаа, шэгнүүрэйнгээ талаар нэгэ классай, үбшэгүй элүүр хонид оруулагдадаг юм.

Отара бүридүүлһэнэйнгээ һүүлээр хонидые ороондо бэлэдхэжэ эхилдэг. Тиихын тула хонидые һайн бэлшээридэ адуулжа, таргалуулдаг. Гадна, урид хараалһан газарнуудаар хонидые адуулдаг. Мүн хони адуулха газарнуудые ээлжээгээр хэрэглэн ногоотой болгохо шухала. Энэ колхоздо бэлшээрэнь багахан, хамта дээрээ хоёр мянгаад тухай гектар болоно. Тиимэһээнь бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ талаар ехэ анхарал оролдолго эндэ гаргадаг.

Хонидые адуулхада зохистой байхын тула отарые хоёр бүлэг болгожо таһалаад, нэгэдэхи ба хоёрдохи хонишодто тушаажа үгэдэг. Өөһэдынгөө даажа абаһан хонидые тэдэ неделиин табан үдэр соо адуулаад, үлдэгшэ хоёр үдэртэнь ахалагша хонишондо тушаадаг. Энэ хоёр үдэртэ ахалагша хонишон гансал адуулдаг бэшэ, харин хонидой ямараар ондо орожо байһаниие, тарган туранхайе, бэлшээриин ямараар хэрэглэгдэжэ байһаниие, үбшэ хабшанһаа һэргылхэ хэмжээ-ябуулгануудай ямараар хэгдэжэ байһые хинан шалгадаг. Иигэжэ хонишодой даалгабарита ажалдаа хэр зэргэ оролдосотойгоор, зүбөөр хандажа байһаниие хүсэдөөр тэрэ элирүүлдэг.

Эхэ хонидые зүбөөр адуулаад, тобир тарганаар байлгажа ороондо оруулхада һубайрха ушар тэжэ байдаггүй шахуу. Тиигээдшье тамир шадал һайнтай байхадаа хонид ороондо богони болзор соо ородог. Хонидые искусственнаар үрэжүүлгын үе оройдоол дүшөөд үдэр соо үргэлжэлдэг.

Февраль һараһаа хонид түрэжэ эхилээд мартын дүүрэтэр үргэлжэлдэг байна. Хонидые түрүүлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада ахалагша хонишон зоотехнигтэй сугтаа тодорхой түсэб табидаг. Колхозой правлени энэ үедэнь нэмэжэ хүнүүдые үгэдэг, сакманщицануудые ба бусад хамһабариин ажалда ябаха хүнүүдые эльгээдэг юм. Нарай хурьга байлгаха дулаан гэр байранууд, элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл саг соогоо бэлэдхэгдэдэг байна.

Хурьгадые кошарно-базова ба сакманна аргаар эндэ тэнжээдэг байна. Нүхэр Михайличенкын отарада түрэлгын үедэ нарай хурьгадые эхэтэйнь тусгаар клеткэнүүд соо нэгэ хоёр хоногто байлгаһанай һүүлээр, нэгэ сагта гараһан хурьгадые эхэнүүдтэйнь тусгаар бүлэг (сакман) болгожо, таба арбаар илгаад байлгадаг. Удаань таба арба хонуулаад нэгэ бүлэгтэ хорёод толгой болгогдодог. Тиигэһээр саашадаа гушаад хоноод байхада нэгэ сакманда дала—зуун хурьгад болгогдодог байна.

Иимэ хэмжээтэйгээр сакмануудые бүридүүлхэ гээшэ, минии һанахада, республикымнай колхозуудта таарамжатай байхаар шэнги.

Хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхын тула хонишодой ажал хүдэлмэриие, ажалайнь түлэбэриие зүбөөр эмхидхэхэ, урмашуулгые сахиха гээшэ тон шухала гэжэ «Страна Советов» колхозойхид тоолоно.

Алтайн «Страна Советов» колхоздо ба Рубцовско хониной племсовхоздо ажалаа һайжаруулхадамнай туһатай, шэнэ түрүү юумэнүүдые харaабди. Хони үсхэбэрилхэ талаар Алтайн хонишодой түрүү дүй дүршэлые халан абабабди.

Шэнэ түрүү дүй дүршэлые колхозуудта үргэнөөр, зоримгойгоор хэрэглэжэ байхадаа, богонихон болзор соо хонидһоо эрхим шанартай ехэ нооһо абадаг боложо, хони үсхэбэрилгые колхозно ажахын олзо доходтой һалбаринуудай нэгэниинь болгохо бүхы арга боломжотойбди.

Д. Цыбикжапов бэшэжэ абаба.

Корсаковайхидай үүсхэлээр

Зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр һургуулиин үмэнэ табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые бодотоор шиидхэхын тулада һургуулиин болон колхозой хоорондохи холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ талаар Байкало-Кударын аймагай Корсаковска дунда һургуулиин багшанарай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эдэбхитэдэй үүсхэлые Торийн аймагай һургуулинууд болон колхозууд халуунаар дэмжээд, туд тудтаа тодорхой уялгануудые абана.

Улекчинэй дунда һургуулиин багшанарай коллектив эндэхи Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой 200 гектар сабшалангай ба тарьянай газар модо, шулуунһаа сэбэрлэхэ, кукуруза тариха 10 гектар талмайн га бүхэн дээрэ 20 тонно шэбхэ гаргаха, 100 центнер үнэһэ, артал суглуулха гэһэн уялга абаа. Мүн тэдэнэй хүсөөр энэ жэлдэ 250 центнер үбһэн сабшагдаха, 200 тонно кукурузын силос даратдаха байна. Тэрэшэлэн колхозой ургаса хуряалгада һургуулиинхид хабаадалсажа, тэрэнние болзор соонь, гээлтэгүйгөөр хуряаха хэрэгтэнь туһалха юм.

Тэрэшэлэн һуратшад колхозно тосхониие ургамалнуудаар ногооруулха байна.

Мүнөөнэй промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин тон шухала һалбаринуудтай һуратшадые танилсуулжа, юрэнхы һуралсалай һургуулида политехническэ һуралсалые хүгжөөхэ гэһэн программа зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байна.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө ээлжээндэ һургуулида шэнэ барилгануудые хэхэһээ гадна, һуралсалай хэрэгсэлнүүдые худалдан абахын тула нилээд ехэ мүнгэ һомолоо. Энэ колхоз 1956 ондо модо, түмэр дархалалгын һуралсалай-үйлэдбэриин мастерскойдо хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэг болон бусад түхеэрэлгэнүүдые абахынь тула 20000 түхэриг үгэхэ гэбэ. Мүнөө жэлдэ Харацай тосхондохи эхин һургуулиин байшангые колхоз өөһэдынгөө хүсөөр үргэдхэхэ, тэрэнэй оройе хушаха юм. Мүн һуралсалай харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые абахынь тулада тэрэ һургуулида 2000 түхэриг мүнгэ үгэхэ болоо.

1957 ондо колхозой хүсөөр Харацай тосхондо эхин һургуулиин типовой шэнэ байшан баригдахань. Эдэ дунда болон эхин һургуулинуудай һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые колхоз өөр дээрээ даажа абаа. Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ олиф, шэрэ, хадааһа, мүн хюрөөдэмэл модо тус колхоз өөрөө бэлэдхэхэ болоо.

Иимэ уялгануудые аймагай бусад һургуулинууд болон колхозууд туд бүридөө абаад, тэрэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байна.

М. Мункуев, Торийн аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша.

Баяртайгаар тэмдэглэбэ

Һаяхан Кяхтын бурят дунда һургуулида багша Агафья Георгиевна Шадановагай педагогическа ажал эхилһээрнь 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер болобо. Энэ вечертэ һургуулиин һурагшад, багшанар, аймагай партийна, советскэ ба ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд суглараһан байна.

Нүхэр Шадановагай педагогическа ба ниитын ажал-ябуулга тухай бурят дунда һургуулиин директор Бураев элидхэл хэбэ. Нүхэр Шаданова Кяхта городой һургуулинуудта 23 жэл хүдэлмэрилжэ, хэдэн зуугаад һурагшадые эрдэм номдо һургаһан байна. Тэдэнэй олонхинь мүнөө багшын, хүтэлбэрилхы партийна, советскэ ажалда хүдэлмэрилнэ. А. Г. Шадановада олон тоото амаршалгын телеграманууд ерээ.

Багшаяа амаршалан үгэ хэлэһэн һурагшад өөһэдынгөө зүтһөө үнэтэ шангуудые барюулһан байна.

Агафья Георгиевна Шаданова партиин айкомой, аймагай Советэй гүйсэдкомой, республикын Гэгээрэлэй министерствын, профсоюзай Обкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Нүхэр Шаданова үгэ хэлэхэ зуураа, Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода ба тэрэниие амаршалһан аймагай эмхи зургаануудта болон хүнүүдтэ ехэ баясхалан хүргөө.

Б. Ванчиков.

Тобшо һонин

★ Гомбо Сагадаев Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо почтальоноор хүдэлмэрилнэ. Энэ ажалдаа үбгэн Сагадаев ехэ анхаралтайгаар хандана. Ново-Селенгинск тосхонһоо газетэ, журналнуудые, мүн элдэб бэшэгүүдые саг соогоо асаржа, эзэдтэнь тараадаг юм. Мүн холын фермэ, гүүртэнүүдэй малшадта газетэ болон бэшэгүүдые саг соонь хүргэжэ үгэнэ.

Б. Надмитов.

★ Һая болотор Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз малаа уһалхадаа ехэ бэрхэшээлтэй ушардаг һэн. Тиин тус колхозойхид худаг малтажа, уһатай болохо гэжэ шиидэһэн байна. Энэ оной март соо эндэхид шэнэ худагһаа уһа абадаг болоо. Мүнөө малаа уһалхаданшье зохид болобо. Мүн шэнэ худаг хониной фермын дэргэдэ малтагдаа.

С. Андыков.

★ Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо Д. Санжиев 20 жэлдэ шофероор хүдэлнэ. Энэ үе соогоо нүхэр Санжиев ехэ дүй дуршэлтэй болоо. ГАЗ-51 маркын автомашина жолоодохо зуураа, нүхэр Санжиев капитальна заһабарилгагүйгөөр 100 мянга гаран километр ябуулһан байна.

М. Намсараев.

КПСС-эй XX съездын материалнуудые МНР-эй ажалшад шудална

УЛАН-БАТОР, мартын 19. (ТАСС). КПСС-эй XX съездын хүдэлмэриин дүнгүүдтэ Монголой арадай-революционно партиин (МНРП) гэшүүд, республикын бүхы ажалшад ехэ анхарал хандуулна. Улан-Баторай партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаан мүнөөдэр болоо. МНРП-һээ КПСС-эй XX съезддэ ерэһэн делегациин гэшүүн Ю. Цеденбал съездын дүнгүүд тухай элидхэл хээ. Делегациин гэшүүд Д. Дамба, Д. Тумур-Очир, МНР-эй столицын партийна хүдэлмэрилэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүд бүхы оронуудай ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ажал-ябуулгада тон ехэ удхашанартай байхаһаа гадна, марксистско-ленинскэ теориие саашадань хүгжөөлгэдэ съездын оруулһан ехэ туһа нэмэри болоно гэжэ үгэ хэлэгшэд нэгэн һаналтайгаар тэмдэглээ. КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалхые, МНР-эй бодото эрхэ байдалда зохилдуулан, өөһэдынгөө ажал-ябуулгада эдэ шиидхэбэринүүдые творческоор хүтэлбэри болгохыень МНРП-гэй бүхы гэшүүдые суглаан уряалаа.

1921 оной мартовска революционно байлдаануудай ойтой дашарамдуулагдан ГДР-эй ажалшадай демонстраци болобо

БЕРЛИН, мартын 19. (ТАСС). Дунда Германида болоһон 1921 оной мартовска революционно байлдаануудай ойе Германска Демократическа Республикын ажалшад үсэгэлдэр тэмдэглээ. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор Лейпцигтэ, Зульда болон ГДР-эй бусад городуудта олон зоной хабаадалгатай демонстрацинууд, митингнүүд болоо. Демонстрацинуудта хэдэн олон мянган ажалшад — хүдэлмэришэдэй дружинануудай гэшүүд хабаадаа. Галле городой үйлсэнүүдтэ 20 мянга гаран хүн гараһан байна. Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, Германиин түүхэдэхи хүдэлмэришэн-таряашанай түрүүшын гүрэн—Германска Демократическа Республикые саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэхээр ГДР-эй ажалшадай шууд шиидэнги байһые митингнүүд болон демонстрацинууд харуулаа.

КНР-эй ба Бирмын хоорондо агаарай пассажирска зам харилсаанай нээгдэхээ байһан тушаа

ПЕКИН, мартын 20. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, КНР-эй гражданска авиациин управлениин пассажирска самолёт Куньминдэ үсэгэлдэр буугаа. Энэ самолёт Куньминһээ Рангун хүрэтэр ниидэжэ ошоод, һөөргөө бусажа ерээ. Тиигэжэ хитад-бирманскэ хэлсээнэй ёһоор, КНР-эй ба Бирмын хоорондо агаарай пассажирска зам харилсаа нээлтэдэ эхи табигдаба. Куньмин Рангун хоёрой хоорондо энэ оной апрельдэ эхилэн пассажирска самолёдууд хододоо ниидэдэг болохо юм.

Агаарай саг үргэлжын зам харилсаа байгуулга КНР-эй болон Бирмын хоорондо экономическа болон культурна холбоо байгуулхада бүри таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо гэжэ мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Эхэнэрнүүдэй ниитэгерманска комитедэй хандалга

БЕРЛИН, мартын 19. (ТАСС). Ажалша эхэнэрнүүдэй уласхоорондын конференцидэ бэлэдхэл хэхэ, эхэнэрнүүдэй ниитэгерманска комитет Германиин бүхы эхэнэрнүүдтэ хандаа. Энэ конференци 1956 оной июниин 14-һөө 17 хүрэтэр болохо ёһотой юм.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэхые, зэбсэгжэхэ политикада болон Баруун Германида хэгдэжэ байһан сэрэгэй бэлэдхэлдэ эсэргүүсэн, эхэнэрнүүдэй, баруунгерманска бүхы ажалшадай ажабайдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэл шангадхахые немецкэ эхэнэрнүүдые комитет уряална.

Баруунгерманска эхэнэрнүүдэй мүнөө үедэ табижа байһан эрилтэнүүд Германска Демократическа Республикада бэелүүлэгдэнхэй гэжэ уряа соо тэмдэглэгдэнэ.

Ажалша эхэнэрнүүдэй уласхоорондын конференци хадаа эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө хамтынгаа тэмсэлдэ бүхы оронуудай эхэнэрнүүдэй, тэрэ тоодо немецкэ эхэнэрнүүдэй бүри нягтаар эмхидхээн жагсаалгада туһалха байна гэжэ уряа соо хэлэгдэнэ.

Журналистнуудай уласхоорондын организациин президиумэй заседани

ВАРШАВА, мартын 20. (ТАСС). Журналистнуудай уласхоорондын организациин (МОЖ) президиумэй заседани мартын 18—19-дэ Варшавада болоо. Июниин 10—15-да Хельсинкидэ болохоёо байһан журналистнуудай уулзалга тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Болохоёо байһан энэ уулзалгые хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа МОЖ-эй президиум элишэлэн мэдүүлхэ зуураа, Хельсинкидэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой шухала асуудалнуудые тодорхойлоо. Тусхайлбал, журналистнуудай уласхоорондын харилсан ажаллалга тухай, өөһэдынгөө уялгые журналистнуудай дүүргэлгэ тухай, журналистнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ тухай асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэхэ шухала гэжэ тоолоһон байна.

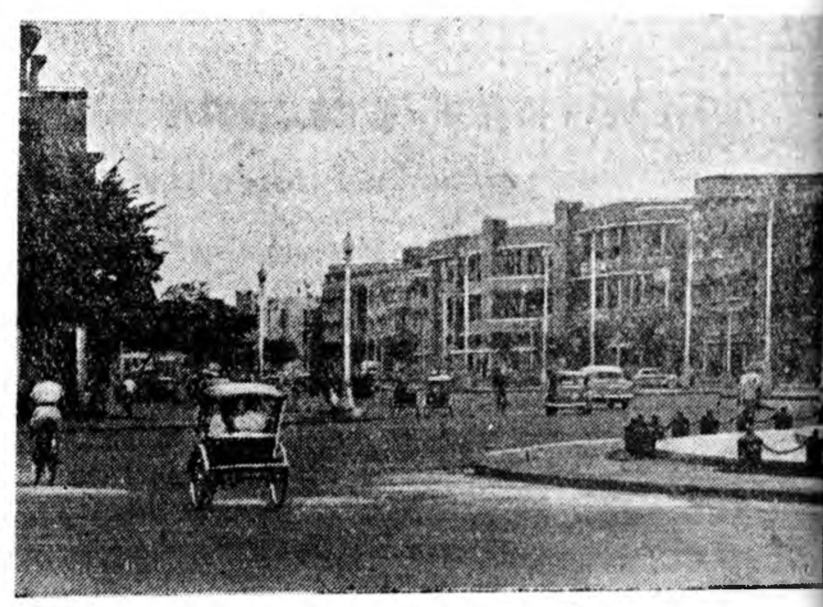

Таиланд. Бангкогой гол үйлсэ. ТАСС-эй фотохроника.

СССР-тэй болон арадай демократиин оронуудтай харисаагаа һайжаруулхын түлөө

НЬЮ-ЙОРК, мартын 20. (ТАСС). Бразильска «Импренса популар» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сан-Паулодахи худалдаа наймаанай ассоциаци Советскэ Союзтай, Хитадай Арадай Республикатай болон арадай демократиин оронуудтай худалдаа наймаанай хэлсээ хэжэ эхилхые дурадхаа. Советскэ Союзтай болон арадай демократиин оронуудтай дипломатическа харилсаа ба[…] хые эриһэн резолюциие Н[…] (Рио-де-Жанейро штат) город[…] ниципальна совет нэгэн дуугаа[р] шаагаа. Мүн лэ иимэ резолю[ци]дые баталан абахыень бусад […]дуудай засагаархидые Нитер[ой] родой хэдэн муниципальна со[вет]гууд уряалаа.

Ливанай шэнэ правительство

БЕЙРУТ, мартын 20. (ТАСС). Абдаллах Яфи мартын 19-нэй үдэшэ Ливанай шэнэ правительство байгуулаа. Тиигэжэ Рашид Карамай кабинедэй тушаалһаа бууһанһаа уламжалан тохёолдоһон правительствена кризис табан үдэр соо үргэлжэлөөд зайсуулагдаба.

Шэнэ правительствода Аб[даллах] Яфи—премьер-министр ба до[тоодын] хэрэгүүдэй министр, Селим Ла[…] гадаадын хэрэгүүдэй минист[р…] юстициин министр, Маджид А[…] —национальна оборонын ми[нистр] болоһон байна.

Урда Корейдэ үйлэдбэрилгэ унана

ПХЕНЬЯН, мартын 19. (ТАСС). 1954 онойхитой сасуулбал Урда Корейн промышленностиин хэдэн олон һалбаринуудта 1955 ондо үйлэдбэрилгэ горьтойгоор хороогдоо гэжэ лисынмановска худалдаа наймаанай ба промышленностиин министерствын мэдээнүүдые урдаа барин, урда-корейскэ Хабтон Тхонсин агентство мэдээсэнэ. Горнорудна промышленностьда, барилгын материалнуудай промышленностьда, үргэн хэрэглэлэй товарнуудай [про]мышленностьда үйлэдбэрил[гэ] роогдоһон байна. Урда Ко[рейн] экспортын гол зүйлнүүд бо[лохо] вольфрам, алта ба түмэрэй [рудые] малтан абалга 8—18 проце[нт…] цемент үйлэдбэрилгэ—21 пр[оцент…]тээр хороо. Үргэн хэрэглэлэй [хэ]раа үйлэдбэрилгэ, тусхайлбал, [ре]новэ гутал—41 процентээр, [пат]ролампа—40 процентээр хо[роогдоһон] байна.

Лисынмановецуудай гуйлта

ЛОНДОН, мартын 20. (ТАСС). Корейдэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээн «өөрынгөө хүсые гээгээ» гэжэ Холбоото Штадуудай соносхохо тухай США-гэй гүрэнэй секретарь Даллесай Сеулда ерээд байха үедэ Ли Сын Манай правительство асуудал табяа гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Корейдэхи эблэрэлгын хо[…] ажаглан хинаха нейтральна [комис]сиин чехословацка ба польск[…]шуудые Урда Корейһээ дары [гар]гаргаха тухай эрилтыемнай д[…] гэжэ лисынмановецууд Хо[лбоото] Штадуудые мүн лэ гуйгаа.

Филиппиндэхи американска сэрэгэй базанууд тухай хэлсээе шэнээр хаража үзэхэ эрилтэ хэгдэнэ

ПАРИЖ, мартын 20. (ТАСС). Американска сэрэгэй базанууд тухай филиппино-американска хэлсээе дахяад хаража үзэхые филиппинскэ сенадай хэдэн гэшүүд эринэ гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Манилаһаа мэдээсэнэ. Тарлак провинцидахи американска сэрэгэй базын шадар ябаһан филиппинскэ горнягые американска засагаархидай хуули бусаар арестовалһан тухай хэлэхэдээ национальна оборонын ба аюулгүй байдалай хэрэгүүдые эрхилхэ сенатска комиссиин түрүүлэгшэ Эманюуэль Пелаэ[с]жэ мэдүүлээ. Дурсагдаһан у[ша]даа сэрэгэй базанууд тухай [хэлсээе] шэнээр хаража үзэхэ шухала[…] һые гэршэлнэ.

Филиппинскэ горнорудна […]нинууд руда малтан абалгые […] хэхэ болоходоо бэрхэшээлдэ […] Юуб гэхэдэ, өөрынгөө орон[ой на]циональна баялигые малтан а[бахын] тулада американецуудһаа зү[вшөөрэл] абаха хэрэгтэй болодог гэжэ [мэдээ]сэл соо хэлэгдэнэ.

Таиландско-камбоджийско хилын хаагдаһан ушарые Камбоджо буруушаана

ЛОНДОН, мартын 20. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Камбоджоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Таиландын ба Камбоджын хоорондохи хилын хаагдаһанда буруушаалга мэдүүлһэн бэшэгые ООН-до болон Индо-Хитадта эблэрэлгын хойноһоо ажаглан хинаха комиссиин гэшүүн байһан Индидэ Камбоджо эльгээһэн байна.

Таиландда харша тулалдаан Камбоджын зүгһөө хилэ дээрэ үүдхэгдэһэн байгаа гэһэн хэбэртэй шалтаг барьяад, таиландска засагаархи[д Кам]боджын, Таиландын хоорондо[хи…] мэр замай харилсаа үнгэрэгш[…]лидэ болюулаа гэжэ мэдэ[эсэл соо] хэлэгдэнэ. Таиландска засаг[аархи]дай энэ алхамые сэрэгэй бү[лэг]нүүдтэ хабаадалсахагүй по[литика] ябуулхабди гэжэ мэдүүлһэн м[…] гэһээ камбоджийска правите[льство…] арсахыень баадхаха зорилго[о…] боджодо Таиландын баалалта[…] гэһэн һэдэлгэ гээшэ гэжэ зар[и…]нүүд тоолоно.

США-да ехэ шууурган боложо, саһан ехээр ороо

НЬЮ-ЙОРК, мартын 20. (ТАСС). США-гэй атлантическа эрье шадар һүүлэй үдэрнүүдтэ хоёр дахин хүсэтэ шуурган болоод, удаань саһан ехээр ороо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Һалхи шуурганһаа уламжалан Нью-Йоркдо, мүн тэрээндэ дүтэ шадарай газарта агаарай болон автомобильна транспортын хү[…]ридэ һаад ушараа. Океан[…]дэн суднанууд шуурганай үе[…] дээрэ хаягдашоо. Хүсэд бэ[…]дэнэй ёһоор, 100 шахуу хү[н…] Мүн материальна ехэ хохи[рол] хёолдоһон байна.

США-гэй хүн зоной тоо

НЬЮ-ЙОРК, мартын 20. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентство иитэжэ мэдээсэнэ. США-гэй хүн зоной бэшэлгэ хэдэг бюроғой соносхоһоной ёһоор, 1956 оной феврал[…]нэй мэдээгээр 166.966 мянга[н хүн] США-да ажаһууна.

Волейболоор уласхоорондын нүхэрэй ёһоной мүрысөөн болобо

Советскэ ба болгарска волейболистнуудай хоорондо нүхэрэй ёһоной мүрысөөн мартын 19-дэ Ленинскэ хадануудта Московско университедэй спортивна зал соо болоо.

Эхэнэрнүүдэй мүрысөөндэ 3 : 1, эрэшүүлэй мүрысөөндэ 3:0 тоотойгоор москвагайхид ш[…] (Т[АСС]).

Мэргэжэлтын зүбшэл

Түрэхэ гахай яажа эдеэлүүлхэб

Орон дотор абтадаг бүхы мяханай 50 хүрэтэр процентыень гахайн мяхан болгохо гэһэн зорилго СССР-эй арадай ажахые 1956-1960 онуудта хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XX съездын Директивэнүүд табяа. Энээниие түйлахын тулада гахайн тоо толгой жэл ерэхэ тудам олошоруулха хэрэгтэй. Тиин тэдэнэй тоо толгойе олошоруулга хадаа түрэһэн гахайнуудые зүбөөр эдеэлүүлһэнһээ, һайнаар харууһалһанһаа сүм шахуу дулдыдаха байна. Юуб гэхэдэ, тарган эхэ гахайн түл шэрхи тобир байдаг. Заахан аад, туранхай поршоонхо тэнжээхын тулада хэды ехэ ажал хүдэлмэри гаргагдадаг бэ гэжэ гахай харууһалжа үзэһэн лэ хүн мэдэхэ бшуу. Муу поршоонхонуудай зариманиинь хэзээшье үхэдэг байна.

Тиимэһээ тус бүридөө 1 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй поршоонхонуудые гаргадаг байхаар эхэ гахайнуудые эдеэлүүлхэ шухала.

Эхэ гахайнуудые нормоор эдеэлүүлхэһээ гадна, зосоохи поршоонхонуудайнь бэежэхэдэ хэрэгтэй бүхы бодосуудаар элбэг тэжээл эдюулхэ шухала. Тэжээл хадаа витаминаар минеральна бодосуудаар, белогуудаар элбэг байха зэргэтэй.

Гахайн түрэхэ ябаһан түрүүшын хоёр һарада зосоохи поршоонхынь һайнаар бэежэхын тулада гахайда үгтэһэн тэжээлэй единициин нэгэ килограмм бүридэ 80 грамм белок, мүн хээлиин хоёрдохи хахадта 90—100 грамм белок байха ёһотой.

Түрэхэ гахайнуудта минеральна бодосуудые, илангаяа фосфор болон кальци эдюулхэ шухала. Кальци дутамагаар эдиһэн түрэхэ гахайнууд үхэһэн гү, али муу шадалтай поршоонхонуудые гаргадаг. Сүүдхэдээ эдихэ тэжээлэйнь килограмм бүридэ 5—8 грамм кальци, 9—14 грамм фосфор гахайда заатагүй үгтэхэ ёһотой. Дурсагдаһан минеральна бодосуудаар гахайнуудые хангахын тула тэдээндэ ногоо, шадаал һаа буурсаттай ургамалнуудые (люцернэ, клевер гү, али хэршэһэн халаахай) эдюулхэ хэрэгтэй. Эдэ ногооной сэсэглээдүй байхадань сабшажа абаһан үбһэ гахайнуудта үгэдэг юм. Эхэ гахай бүридэ иимэ үбһэ сүүдхэдээ 1—2 килограмм, үбһэнэй гурил 3 хүрэтэр килограмм үгэхэ ёһотой.

Үбһэнэй үгы һаань, кальциин орондо мел, бусалһан извёстко сүүдхэдээ 30 грамм эдюулхэдэ болоно. Гадна, 30 грамм эдеэнэй дабһа үгэхэдэ болохо. 1,5—2 килограмм концентрат эдюулээд байбал, түрэхэ гахай фосфорой дабһаар хүсэд хангагдаха юм.

А, В, С витаминаар дутамаг тэжээл эдиһэн гахайн түл тамир тэнхээ муутай, заримдаа һохор, мүн элдэб үбшэнтэй байжа, саашадаа тажаардаг байна.

Эхэ гахайе А, В, С витаминаар хангахын тула рациондонь морковь, свёкло, хартаабха оруулсахаһаа гадна, зундаа залаата культуранууды буурсатта ургамалнуудтай холижо эдюулхэ шухала. Тиин гахайнуудые Д витаминаар хангахын тула газаагуур ябуулха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, газаа ябаһан гахай наранай элшэдэ шаруулжа, бэедээ Д витаминшуу бодостой болодог.

Манай эрхэ байдалда түрэхэ гахай бүридэ сүүдхэдээ иимэ хэмжээтэйгээр тэжээл үгэхэ хэрэгтэй гэбэл: 1. Бүдүүн тэжээл — буурсагта ургамалнуудай үбһэ 15 процент хүрэтэр, залуу гахайнуудта 20 процент. Хэрбээ тэрэниие гурил болгон татаһан байбал, 20—25 процент хүрэтэр үгэхэдэ хамаагүй.

2. Шэмэтэ тэжээл—хээлиинь түрүүшын хахад соо 30—35 процент, хоёрдохи хахад соо 20—30 процент хүрэтэр үгэхэ. Бүхы шэмэтэ тэжээлэй гурбанайнь нэгэ хубиие һайн шанартай силосоор, илангаяа кукурузын силосоор, үлэгшэ хубииень хартаабха, свёкло болон бусад тэжээлээр хүсэлдүүлхэ.

3. Концентрированнэ тэжээл—залуу гахайда — 45—50 хүрэтэр процент, бэеэ хүсэһэн гахайда 40—45 хүрэтэр процент үгэхэ.

Концентрированнэ тэжээлтэй холижо, 150—250 грамм загаһанай, мяха-яһанай гурил гү, али 2—3 килограмм машиндагдаһан һү сүүдхэдээ гахай бүридэ эдюулхэдэ болохо. Энэ тэжээлээр эдеэлһэн гахайн түл эхэ соогоо түргэнөөр бэежэдэг байна.

Эдеэлүүлэмсээрээ гахайнуудта 12—13 градус дулаан уһа уулгаха хэрэгтэй.

Түрэхэ гахайнуудта һайн шанартай тэжээл эдюулхэ шухала. Буриташан гү, али үжэжэ захалһан тэжээл огто эдюулхэгүй, мүн жмых, хара таряа түрэхэ гахайнуудта ехээр эдюулжэ болохогүй. Хара таряанай талха ехээр эдюулбэл, гахай шабгадажа, хээлинь ядадаг байна.

150—200 килограмм татадаг, бэеэ хүсэһэн, түрэхэ гахайн тэжээлэй сүүдхэ бүриин рацион килограммаар:

тэжээл	хээлиин түрүүшын хахад	хээлиин һүүлшын хахад
1. Ороһо таряа	2,5	1,7
2. Силос ба бусад витаминта тэжээл	1,0	2,0
3. Булэгдэһэн һүн	2,0—3,0	1,0—2,0
4. Хартаабха	3,0	3,0
5. Үбһэнэй гурил	1,5	1,0
6. Дабһан	0,04	0,05
7. Яһанай гурил	—	0,03
Энэ рацион дотор иимэ юумэ бии гэбэл:		
Тэжээлэй единицэнүүд	3,4	4,0
Шэнгээхээр белок (граммаар)	265	365
Кальци (граммаар)	19,0	23,0
Фосфор (граммаар)	12,0	19,0

Энэ рацион манай республикын олонхи колхозуудта таараха бэзэ гэжэ һанагдана. Гахай харууһалдаг колхозник бүхэн колхозойнгоо байдал хараадаа абажа, дурсагдаһан рациониие хубилгажа шадаха байна. Зорилто юуб гэхэдэ, хээлитэй гахайнуудһаа олон аад, томо тобир поршоонхонуудые абажа, бултыень тэнжээхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Мүнөө жэл колхоз бүхэн шахуу намартаа шахагдаха залуу эмэ гахайнуудые ороондо олоор оруулаа. Тиимэһээ тэдэниие зүбөөр харууһалха шухала болоно.

И. Хамаганов, хүдөө ажахын наукануудай кандидат.

Редакторай ор[олон] О. ГОМБО[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора—46-12, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59, пропаганды и переводов —[…] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская —32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00719. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[…]